

Ἰσημερία.	Μάρτ.
δψνς	κε
ενς	κδ
ετνς	κγ
εχνς	κϛ
ϙενς	κα
ςανς	κ
ςφνς	ιβ
ςωνς	ιη

Ὁ παρῶν αἰῶν ἐν ἰσημερίᾳ τρέχει δεκάτη ὀγδόη καὶ μικρόν τι τοῦ Μαρτίου, ἄχρις οὗ διαδράμωσι τριακόσια ἔτη· οὐπὼ γὰρ διέδραμον, ἐπειδὴ ζήγ' ἔτος ἀγομέν. Βί οὖν ἡ πανσέληνος τύχοι ἔνδον τῆς ὀκτωκαιδεκάτης ἢ καὶ ἐν αὐτῇ τῇ ὀκτωκαιδεκάτῃ καὶ μικρόν τι πρὸς τοῦ Μαρτίου, ἑατέα μὲν ἐκείνη, ἐπειδὴ οὐπὼ νέον ἔτος γέγονε, καὶ λοιπὸν αὕτη ἡ πρώτη πανσέληνος, τούτεστιν ὁ πρῶτος μῆν τοῦ νέου ἔτους κατὰ τὴν μωσαϊκὴν διάταξιν, ἀλλ' ἔτι τοῦ παλαιοῦ ἔτους ἔστιν. Ἐατέα τοίνυν ἐκείνη καὶ ἡ πρώτη ἐρχομένη τηρητέα, μεθ' ἣν ἡ πρώτη Κυριακὴ τὸ χριστιανικὸν Πάσχα ἐστίν· ὑπερ ὠφείλον καὶ Λατῖνοι καὶ Ἰουδαῖοι πέρυσι ποιῆσαι. Ἐκείνοι δὲ τὴν πανσέληνον τηρήσαντες, ἥτις κατὰ τὴν ιη' τοῦ Μαρτίου γέγονεν, ἔλαθον ἑαυτοὺς δις πασχάσαντες ἐν ἐνὶ ἔτει· ὅθεν καὶ ἐποίησαν τὴν ἑορτὴν τοῦ Πάσχα μῆνα ἓνα πρὸ ἡμῶν, αἰσχιστα πλανηθέντες.

Ὁ Μελέτιος.

28.

Ἀνδρονίκῳ τῷ Καντακουζηνῷ.

Θρηνηὶς τὰς τινῶν ἀταξίας, ἐγὼ δὲ τὰς πάντων, ἐν οἷς καὶ τὰ κατ' ἐμὲ συναριθμήσαμεν· ἄν· παρ' ὀλίγον γὰρ εἰσακουόμενος καὶ διδάσκων καὶ κρίνων καὶ νοουθετῶν, οὐπὼ καὶ τήμερον πέπεισμαι τῶν πάντων ἀφέμενος τὰ κατ' ἐμὲ λοιπὸν πράττειν· τῇ δὲ τοῦ Θεοῦ χαριζόμενος ἀγάπῃ καὶ τῇ πρὸς τοὺς πέλας καμπτόμενος φιλανθρωπίᾳ, καὶ σοῦ γε τῆς συνέσεως παρακαλοῦσης τὰ κατὰ τὸν ἱερέα τουτονὶ εἰς κρίσιν (εἰ δυνατόν) ἄξας, δικαιοσύνην δεκάσω σὺν Θεῷ. Ἐρρωσο, τιμιώτατον τέκνον.

ιβ' Ἰαννουαρίου, ζϛ'.

29.

Τῷ εὐγενεστάτῳ κυρίτῃ Γεωργίῳ Κατακουζηνῷ.

Καὶ τοῖς δευτέροις τοῖσδε γράμμασι τῆς σῆς εὐγενείας ἐνέτυχον, παρακαλοῦσιν ἡμᾶς ἀπᾶραι ὅσον τάχος τῶν τῆδε εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἵνα λαῶ ὅλῳ χαρισώμεθα ἡμᾶς αὐτοὺς δηλονότι, καθὲ δὴ καὶ οἱ λοιποὶ παρεδήλωσαν. Ἡμεῖς μὲν οὖν τηλικαύτῃ εὐχαριστοῦμεν ἀγάπῃ, καὶ πρότερον καὶ νῦν διατελούσῃ τὰ καθ' ἡμᾶς αἰρεῖν εἰς ὕψος, τὰ μηδὲν ὄντα· καὶ νῆ τὴν ὑμετέραν ἀγάπην, οὐδ' αὐτοὶ πρὸς τὴν ὑμετέραν καὶ τῶν λοιπῶν πάντων αὐτόθι ἀ-

στόργως, ἀλλὰ φιλοστόργως καὶ πατρικῶς ἔχομεν. Πλὴν τοσαύτην τηλικούτου θρόνου καὶ ἀκοντες παραιτούμεθα κηδεμονίαν, μὴ τῷ βάρει ὑπείσειλθόντες, εἶτα φέρειν μὴ δυνάμενοι κατοκλάσωμεν· ἀλλὰ καὶ βουλομένους ἡμᾶς ἔλθειν οὐ κατεῶσιν οἱ ἡμέτεροι Ἀραβῆς τε καὶ Ρωμαῖοι τοῖς δάκρυσι μιγνύντες τὰς ἀπειλάς. Μεμερισμένοι τοίνυν ὑπ' ἀγάπης καὶ αὐτόσε ὅθεν καλούμεθα, καὶ ἐνταῦθα ὅποι κατεχόμεθα μένομεν κατὰ χώραν, παρακαλοῦντες τὸν τῶν ὅλων Δεσπότην βραβεῦσαι τῇ αὐτοῦ Ἐκκλησίᾳ ποιμένα κατὰ τὴν αὐτοῦ καρδίαν, τοῦ μὴ βουλομένου τινὰς ἀπολέσθαι, ἀλλὰ πάντας εἰς μετάνοιαν ἔλθειν, ἵνα καὶ ὑμῶν αἱ καρδίαὶ πνευματικὴν ἀγωσὶ χάριν καὶ ἡμεῖς συνευφραινώμεθα τῇ δόξῃ καὶ εὐημερίᾳ τοῦ οἰκουμηνικοῦ Θρόνου συνεπαιρούμενοι. Ἐρρωσο ἐν Κυρίῳ, εὐγενεστάτον τέκνον.

Ἀπριλίου 6^α, ζϛ'.

30.

Τῷ εὐγενεστάτῳ κυρίτῃ Ἀντωνάκῃ τῷ Βλαστῷ.

Εὐγενεστάτον τέκνον, εἰρήνη σοὶ σὺν τῇ τιμιωτάτῃ συζύγῳ καὶ τέκνοις καὶ πᾶσι τοῖς οικείοις. Ὅτι μὲν οἱ λοιποὶ καὶ ἀρχόντες καὶ ἀρχιερεῖς καὶ ἱερεῖς γράφουσι παρακαλοῦντες ἡμᾶς αὐτόθι, θαυμαστὸν οὐδέν· ἴσως γὰρ ὑπολαμβάνουσιν ὅτι βουλόμεθα καὶ ἡμεῖς τὰς μεγάλας δόξας· σὺ δὲ ὁ τὰ κατ' ἐμὲ γινώσκων, κυρίτῃ Ἀντωνάκῃ, πῶς γράφεις; οὐκ οἶδας ὅτι ἀλλοτρίως ἔχω πάσης ἐγὼ δόξης καὶ φιλοτιμίας, καὶ δὴ καὶ τοῦτον τὸν ὑψηλότατον θρόνον ἄκων δέδεγμα ὑπακούσας τῷ μακαρίτῃ τῷ γέροντι, καὶ βιασθεὶς ὑπὸ τοῦ λαοῦ; καὶ νῦν στενάζω οὐκ ἔχων πῶς ποιάνω τὸν λαὸν τοῦ Θεοῦ εὐαρέστως τῷ Θεῷ. Αἱ ἡμέραι χαλεπαί, ἢ ἀσέβεια ἀνεύκαστος, σκληροὶ οἱ ἄνθρωποι, ἀπορος παντὸς ἀγαθοῦ ὁ κόσμος, πῶς οὖν ἐν μέσῳ τῶν κυμάτων διασώσομεν τὸ σκάφος; Οἶδα ὅτι τοῦ Κυρίου ἡ ἀντίληψις, ἀλλὰ καὶ ἡμῶν ὁ ἀγὼν· εἰ γὰρ καὶ μάτην ἠγρύπνησεν ὁ φυλάσσων, ἵαν μὴ Κύριος φυλάξῃ, ἀλλὰ δεῖ ἀγρυπνεῖν· πλὴν ἐγὼ τῷ Θρόνῳ τῷ οἰκουμηνικῷ καὶ πρεσβύτερος, καὶ πατριάρχης πολλὰ ἐβοήθησα σὺν Θεῷ, καὶ κάλλιον πάντων οἶδεν ἢ σὴ τιμιότης καὶ τοὺς κινδύνους τοὺς ἐμοὺς καὶ τὰς ἀσθενείας μου καὶ τοὺς πολέμους, οὗς αὐτόθι ἐξήντησα ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ. Εὐχαριστῶ δὲ τῷ Θεῷ, ὅτι πάντες τοῖς ἡμετέροις ἐκάμφθησαν πόνοις· νῦν καὶ ἡμεῖς γηραῖοί, καὶ οὐ δύναμεθα, ἀλλὰ καὶ τὸ ποιμνιον τοῦτο οὐκ εἶα, εἴγε καὶ βουλοίμεθα ἔλθειν, καὶ τὴν ἐξωτέραν δυνα-

στείαν ἐπαπειλοῦσι. Φοβούμενος οὖν μὴ βουλό-
μενος ὑμῖν χαρίσασθαι, προσκρούω τοῖςδε τοῖς
ἀδελφοῖς, καὶ καταποθῶσι τῇ περισσοτέρῃ λύ-
πῃ· ἔχετε οὖν τὸ παρὸν γράμμα πάντες εἰς
ἀπόκρισιν κοινήν· καὶ τοῦτο γὰρ ὑπὸ ἀσθενείας
ἐμποδιζόμεθα τοῦ δύνασθαι πρὸς ἕκαστον γρά-
φειν οἱ ἔγραψαν. Διὸ καὶ παρακαλοῦμεν τὴν
σὴν τιμιότητα, ἵνα ἕκαστῳ παρ' ἡμῶν εὐχα-
ριστήσῃ ὑπὲρ τῆς πρὸς ἡμᾶς ἀγάπης· καὶ δη-
λώσῃ αὐτοῖς τὰ καθ' ἡμᾶς· ὁ Θεὸς δὲ τῆς εἰ-
ρήνης τὴν Ἐκκλησίαν αὐτοῦ μὴ ἐλάσαιο ἀκυ-
βέρνητον ἐπὶ πολὺ εἰς ὑμῶν καὶ ἡμῶν ἀγαλ-
λάσιν. Ἐρωσὶ τιμιώτατον τέκνον. Β² Ἀπρι-
λίου, ζρδ'.

31.

Τοῖς ἐν Κωνσταντινουπόλει εὐρισκομένοις ἱερωτάτοις ἀρ-
χιεραῦσιν, ἱερέουσιν εὐλαθεστάτοις, λογιωτάτοις κλη-
ρικοῖς, εὐγενεστάτοις ἀρχουσι, καὶ παντὶ τῷ χρι-
στωνύμῳ τῶν ὀρθοδόξων λαῷ τοῖς ἐν Κυρίῳ ποθεινο-
τάτοις, χάριν.

Εὐχαριστοῦμεν, ἀδελφοί, τῷ φιλανθρώπῳ Θεῷ
περὶ τῆς ὑμετέρας πρὸς ἡμᾶς καὶ ἀγάπης καὶ
σπουδῆς, ἣν καὶ πάντοτε καὶ νῦν πάλιν ἐνεδεί-
ξασθε πρὸς ἡμᾶς τοὺς εὐτελεστάτους καὶ ἀ-
χρεῖους δούλους τοῦ Θεοῦ· κοιμηθέντος γὰρ τοῦ
μακαρίτου κυρ Ἱερεμίου καὶ προκειμένης ζη-
τήσεως περὶ ποιμένος τοῦ τὸν οἰκουμένικόν κυ-
βερνήσοντος θρόνον, ἐκλήθη δὴ καὶ ἐγράφη
πρὸς ἡμᾶς καὶ περὶ ἡμῶν τὰ τῆς ἀγάπης με-
στά, περὶ ὧν καὶ τῇ ἡμετέρῃ εὐλαβείᾳ εὐχα-
ριστοῦμεν. Ἄλλ' ἐπειδὴ οὐ δυνάμεθα παραγε-
νέσθαι σωματικῶς (καὶ περ ἐλπίζομεν ἕως τῆς
σήμερον ἔχειν ὑμᾶς διωρθωμένον τὸ πᾶν), πα-
ρακαλοῦμεν τὴν ὑμετέραν ἀγάπην ἀποθέσθαι
τὰ οἰκεῖα ἕκαστον καὶ φροντίσαι τοῦ κοινού,
καὶ μεριμνήσαι τὰ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν, πρὸς ὃν
ἡμῶν ὁ λόγος ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως¹. Ποιήσατε
οὖν κατὰ τὸν νόμον τοῦ Κυρίου ἀξιὸν ἀρχιερέα,
ἵνα καὶ ὑμεῖς παραπολαύσητε τῆς νομίμου ἐγ-
χειρίσεως, οὐ μόνον εὐχὴν καὶ εὐλογίαν πνευ-
ματικὴν ἀλλὰ καὶ εὐμερίαν σωματικὴν· τὸ
γὰρ παράνομον καὶ κίνδυνον φέρει ψυχικόν,
καὶ τὸν βίον θορυβεῖ καὶ φθείρει, καθὼς βέλ-
τιον ὑμεῖς οἴδατε, πείρα μαθόντες τὰ δεινὰ
καὶ πρῶτον ὑμεῖς ἀπολαύσαντες τῶν κακῶν,
ἀπερ ἡ παρανομία ἔφερεν εἰς τὸν θρόνον. Οἴδατε
γὰρ καὶ θανάτους κακοῦς πολλῶν, καὶ δημεύ-
σεις πολλὰς, καὶ τὴν ἐκκλησίαν ἰδαισθηθεῖσαν,
καὶ τὸν ὀρθόδοξον λαὸν γεγεννημένον τοῖς ἔθνε-

1) Ἐν τῇ ὡφ: «Οὐδὲν ἐποίησαν, ἀλλὰ τοῦναν-
τίον ἔπαινον».

σιν ἐμπαιγμόν, καὶ ὑμᾶς αὐτοὺς μυρίοις συμ-
πεπλεγμένους κακοῖς, δι' α καὶ ἡμεῖς ἐκοπιά-
σαμεν πολλά. Τοῦτο οὖν παρακαλῶ τὴν ὑμε-
τέραν εὐλάβειαν, κατὰ τὸν νόμον ποιῆσαι ἀρ-
χιερέα, μάλιστα γὰρ ἔχοντες καὶ τὴν βασιλείαν
τὸ αὐτὸ παραγγέλλουσαν· διὸ καὶ βαρύτερον
ἔσται καὶ τὸ κρῖμα καὶ ἡ αἰσχὺνη ἐὰν μὴ γέ-
νηται τὸ πρᾶγμα, ὡς προστάσσουσιν οἱ νόμοι
τοῦ μεγάλου Θεοῦ, καὶ δὴ (Θεοῦ καὶ τοῦτο
δεδωρημένου) καὶ ἡ ἐξωτέρα δυναστεία. Ὁ δὲ
Θεὸς τῆς ἐλπίδος ἡμῶν, ὁ ποιμὴν ὁ μέγας,
καταρτίσαι ὑμῶν τὰ κατὰ Θεὸν διαβήματα
εἰς ὑμῶν σωτηρίαν καὶ ἡμετέραν εὐφροσύνην
ἀμήν.

Ἐν Ἀλεξάνδρου πόλει, Ἀπριλίου δ', ζρδ'.

32.

Μιχαὴλ τῷ Καθβάκῳ.

Λύπην ἐλύπησας ἡμᾶς οὐ μετρίαν (ἀφίημι
γὰρ τὰ περὶ Κωνσταντινουπόλεως καὶ τὰ περὶ
Πολωνίας, ὧν τὴν εὐνοίαν καὶ παρά πολλῶν
ἄλλων καὶ ἐν πολλοῖς ἄλλοις τεκμηρίοις καὶ
ἄλλοτε μαθόντες, ἠὲ χαριστήσαμέν τε καὶ εὐ-
χαριστοῦμεν, καθὼς καὶ τῇ σῇ ἀγάπῃ, ἀλλὰ
γε τὴν λύπην, ἣν ἡμᾶς ἐλύπησας οὐ μετρίως
φέρομεν). Ἐκλίνας τὴν σὴν τιμίαν καὶ ὀρθόδοξον
κεφαλὴν λαβεῖν εὐλογίαν παρά τῶν ἔξω τῆς
τοῦ Χριστοῦ ἀληθινῆς αὐλῆς διὰ γυναῖκα; πῶς
ἐτόλμησας; πῶς ἔφερες τόσην ὕβριν; οἱ εὐσε-
βεῖς διὰ τὴν εὐσέθειαν καὶ γυναικῶν καὶ τέ-
κνων καὶ γονέων, κατὰ τὴν εὐαγγελικὴν τοῦ
Σωτῆρος φωνήν, χωρίζονται, καὶ σὺ διὰ γυναι-
κα τῆς εὐσεβείας ἐξέκλινας; οὐκ ἦν ἀξιὸς ὁ
Καθβάκος λαβεῖν γυναῖκα καθ' ὅλην τὴν οἰκου-
μένην μετὰ τιμῆς καὶ πλούτου, δίχα παρα-
βλέψαι τὴν εὐσέθειαν; ὅμως τοῦ διαβόλου καὶ
τοῦτο παγίς, τοῦ διὰ γυναικὸς τοῦ παραδείσου
ἐξορίσαντος τὸν Ἀδάμ. Ἄλλ' ἐπειδὴ καὶ σὺ τὴν
ἀτοπίαν μισεῖς καὶ συγγνώμην αἰτεῖς, ἔχε
συγγνώμην παρὰ τοῦ φιλανθρώπου Θεοῦ καὶ
σπούδασον πεσὼν σὺ διὰ τὴν γυναῖκα κερδή-
σαι καὶ αὐτὴν τῷ Χριστῷ. Εὐ οἶδα ὅτι ὑπα-
κούσεται σοὶ μετὰ προθυμίας ποδηγοῦντί σοι,
ὃν ἐγὼ καὶ φρόνιμον καὶ εὐσεβῆ καὶ τῶν τοῦ
κόσμου πραγμάτων ἐμπειρότατον ἔγνων· ἀλλὰ
καὶ τὰ τέκνα εἴτινα ἐξαπόστειλε Κύριος, ἐν
τῇ τῶν ὀρθοδόξων ἐκκλησίᾳ βόπτιζε ἀπαι-
τήτως· τοῦτο γὰρ οὐ συγχωρῶ τὸ παράπαν· σὺ
δὲ ἐφ' οἷς ἔπραξας ἀτόπως ἔσο συγκεχωρημένος,
ἐπειπερ μετανοεῖς, καὶ ἐκλεξέ σοὶ πνευματικόν
ἄνθρωπον αὐτόθι, ὃς σοὶ ἐπιτιμήσει κανόνα
τινά, ὃν καὶ τελειώσας ἀξιώθησῃ τῶν ἀχράν-

των μυστηρίων μετά διετίαν. Φανέρωσον οὖν τὸ παρὸν γράμμα τῷ σῶ πνευματικῷ, ἵνα γνωρίσῃ ὅτι ἔλαβες μετανοήσας ἀφ᾽ ἐσιν ὧν ἡμαρτες· καὶ ὁ Κύριος μεθ' ὑμῶν. ζαδ'.

33.

Τῷ οἰκουμηνικῷ πατριάρχῃ Γαβριήλ.

Οὐκ Ἀργειφόντης, ὡς ἔφησ, ἀλλὰ Προμηθεὺς (οὐδὲ γὰρ γράμματα, ἀλλὰ πῦρ, εἰ καὶ μὴ κλέψας) ἦκε κομίσας ὁ ἡμέτερος ἱεροδιάκονος. Οὕτως ἦν σου τὰ ἱερά γράμματα πυρίπνοα, θερμῶς ἀγαν ἀξιοῦντα, ἐκλιπαροῦντα (τοῖς σοῖς γὰρ χρῆσθαι βήμασι), δεόμενα τῆς ἡμετέρας μὴ ἀποτυχεῖν ἀφίξεως πάλιν εἰς Θράκην, τῶν ὑμετέρων οὕτως ἀπαιτούντων πραγμάτων. Ἐγὼ μὲν οὖν ὑπεσχέθη μὲν σου τῇ ἱερᾷ καὶ φίλῃ κεφαλῇ παρεσόμενος (δεῆσαν) συμπαραντιταξόμενος κατὰ τῶν τῇ Ἐκκλησίᾳ παρενοχλούντων, καὶ νῦν οὕτως ὑπερκαῶς ζητούμενός τε καὶ προσκαλούμενος ὤρμησα ἄν εὐθύς, ἀλλὰ με μικρὸν τι παρενεπόδισεν ἡ νόσος, μεθ' ἣν πορεύσομαι σὺν Θεῷ παραμυθησόμενος τοὺς ἡμετέρους Ἀραβας, καὶ γε πείσεσθ' ὅλω παρρηυῆς τε ἐμβήσομαι (κατελθὼν εἰς Ἀλεξάνδρου) τὸ πρῶτον τὴν αὐτόσε στελλόμενον πλοῖον· εἰ μὴ τι κωλύσωσιν ἐξουσίᾳ βασιλικῇ οἱ ἐμοὶ Ἀραβες, πάντως δὴ σὺν Θεῷ ἐλευσόμεθα. Σὺ δὲ καὶ τὴν παράνομον χειροτονίαν τοῦ ἐπισκόπου Σινᾶ Λαυρεντίου, τοσοῦτοις τηλικούτων συνόδων οἰκουμηνικῶν ἐναντίαν κανόνι, καὶ ἡμῶν ἀπόντων διάκρινε, καὶ μανθανέτω ἡ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία ζύμπασα ὡς πλουτεῖ ἀρχιερέων οἷς ἐστι φῶς ὁ νόμος, ἥκιστα δὲ αἱ ἴδια παλίμβουλοι καὶ ἄλογοι ὄρμαί, ὡς μικρὸν πρότερον. Ἐρρωσο ἐν Κυρίῳ, ὑπερπόθητε δέσποτα. ζαδ'.

34.

Τῷ Θεσσαλονίκῃ μητροπολίτῃ σὺν τοῖς ὑπ' αὐτὸν ἐπισκόποις.

Γνωρίζομεν τῇ ὑμετέρᾳ ἀγάπῃ, ὅτι ἀποθανόντος Θεοφάνους τοῦ πρώην Ἀθηναίων ἐν Κωνσταντινουπόλει θάνατον ὀξύν, οἷς οἶδε κρῖμασιν ἡ τοῦ Θεοῦ πρόνοια, εὐθύς ὡς ἠκούσθη ἐν τῇ αὐτῇ τοῦ βασιλέως ἐμνηνύθημεν παρὰ τῶν κρατούντων, ἐν' ἐξ ἀποφάσεως δεχθῶμεν τὸν ὀρόνον τοῦτον τὸν πατριαρχικόν τε καὶ οἰκουμηνικόν, ἀποβαλλόμενοι τὰς προφάσεις πάσας, ἅς προστείνομεν. Ἰμῶν οὖν οἵκαδε ἀναχωρησάντων ἀπὸ τῶν κρατούντων, ὡς διασκεψόμενων περὶ τηλικούτου πράγματος καὶ τοιούτου μηνύματος, ἐξῆλθε πρόσταγμα βασιλικόν, ὅτι ὁ κράτιστος βασιλεὺς (ὡς ἔλεγε πρὸς ἡμᾶς

ὁ τὴν ἀγγελίαν φέρων) ἐδώρησατο τῇ ἡμετέρᾳ βραχύτητι τὸν οἰκουμηνικὸν ὀρόνον. Τέλος ἀσπασάμενοι τὴν χεῖρα τοῦ πρωτεύοντος ἐν τῷ Βουλευτηρίῳ τῷ βασιλικῷ, τὴν τελείωσιν τῆς τοιαύτης ἀξίας τε καὶ ἐξουσίας τῆς πατριαρχικῆς ἀνεθέμεθα εἰς τὴν συνέλευσιν τῆς ἱερᾶς συνόδου τῶν ἀρχιερέων. Διὰ τοῦτο διὰ τῶν παρόντων γραμμάτων μνησόμενοι τε καὶ ἐντελλόμεθα τῇ ὑμετέρᾳ ἀγάπῃ, ἵνα διχα τῆς οἴασθαι προφάσεως ἀμελητὶ παραγένησθε ὡδε πρὸς ἡμᾶς, συνδρομὴν πάσαν καὶ βοήθειαν προσεπιφέροντες τῇ ἡμετέρᾳ βραχύτητι, ὥστε δυναθῆναι τηλικούτον ὄγκον φέρειν εὐκράστως Θεῷ καὶ τοῖς φιλοθείοις ἀνδράσι, καὶ ἐλευθερωθῆ ὁ κόσμος ἅπας, ἐξ ὅπως δὲ ἡ ὑμετέρᾳ εὐλάβεια, πολλῶν καὶ δεινῶν πειρασμῶν σωματικῶν τε καὶ πνευματικῶν. Μὴ οὖν ἀλλοτρόπως ποιήσητε ἐξ ἀποφάσεως, μὴ ἀναγκασθῶμεν ἄλλης ἀντιλαβέσθαι βουλῆς, ἡμῖν μὲν ἀσφαλεστέρας, χαλεπωτέρας δὲ τῇ ὑμετέρᾳ ἀγάπῃ. Ἐρρωσθε. Ἀπριλίου ζ', αὐγῆζ'.

35.

Τῷ εὐγενεστάτῳ καὶ τιμιωτάτῳ ἄρχοντι κυρίτῃ Δημητρίῳ τῷ Παλαιολόγῳ, υἱῷ ἐν Κυρίῳ περιποθήτῳ, χάριν, ἔλεος, καὶ εἰρήνην.

Ἐκ τῶν γραμμάτων τῆς σῆς τιμιότητος ἔγνων ὅτι εὐρίσκη παρὰ τῷ εὐσεβεστάτῳ ἡγεμόνι Μολδοβλαχίας κυρίῳ Ἱερομῆχ, καὶ ὅτι καλῶς διέγχετε, ἐπὶ πᾶσι δὲ τὴν ἀγάπην τὴν πολλὴν ἣν ἔχετε πρὸς ἡμᾶς, καὶ ὅτι μέγλα ἐπιποθεῖτε ἰδεῖν ἡμᾶς, καὶ εἰς τοῦτο ἐγγράψατε παρακαλοῦντες ἔλθειν ἡμᾶς, ὅτι μέγλα τιμαὶ καὶ ὑπερφυεῖς δεξιώσεις ἀκολουθήσουσιν ἡμῖν παρὰ τε τοῦ λαμπροτάτου ἀθρόντου καὶ παρὰ τῶν ὑπερφυῶν ἀρχόντων. Εὐχαριστῶ οὖν τῷ Κυρίῳ ὅτι καλῶς ἔχετε, καὶ παρακλῶ πάντοτε καλῶς ἔχειν ὑμᾶς· εὐχαριστῶ δὲ καὶ τῇ ὑμετέρᾳ ἀγάπῃ, ἣν καὶ πρότερον εἶχετε πρὸς ἡμᾶς, ἀλλὰ καὶ ἡ εὐγένειά σου ἀκριβῶς γνωρίζει, ὅτι ἀπ' ἀρχῆς ἀγαπῶμεν τὴν σὴν τιμιότητα ὡς γνήσιον υἱόν. Πλὴν οὐκ ἠλθομεν, διότι ὁ λαὸς ὄλος, καὶ ἄρχοντες, καὶ κληρικοί καὶ ἀρχιερεῖς, ἔτι δὲ καὶ οἱ πασάδες καὶ ὁ πολυχρονημένος βασιλεὺς, ἐκράτησαν ἡμᾶς καὶ μὴ βουλομένους, ἐπειδὴ τῷ ἀώρῳ θανάτῳ τοῦ Καρύκη ἐδεήθη ποιμένος ἡ Ἐκκλησία· καὶ τοῦτό ἐστι τὸ ἐμπύδιον, οὐχ ὅτι ἠκουσθὰ λόγια, καθὼς ὁ λαμπρότατος ἀθρόντης νομίζει. Εἰς ὅσον διὰ τὰ ὑμῶν ὀσπήτια εἰς πατριαρχεῖον, καλῶς ἐστι καὶ μέγλα, καὶ αὐτὸς πάλιν ἐπερῆθη καὶ ἠρεῦνησα, ἀλλὰ ἡ μέγλα πτωχεῖα

οὐκ ἀφίησιν ἡμᾶς διῶχυρίσασθαι· διὸ καὶ μένομεν ἔτι ἐν οἰκίσκοις ξένοις, ὡς πάροικοι, καὶ εἰ ἐβούλετο, καθὼς γράφεις, ὁ ἐκλαμπρότατος αὐθέντης βοηθῆσαι, καὶ ἡ σὴ ἀγάπη ἠδύνατο μετὰ τοῦ αὐθέντου περὶ τούτου φροντίσαι καὶ προσηλῶσαι τῇ Ἐκκλησίᾳ τὰ ὀσπήτια εἰς πατριάρχειον, ἅπερ καθ' ἡμέραν ἐρημοῦνται καὶ κλέπτονται καὶ τὰ σιδήρια, καὶ ἔχουσι χρεῖαν πολλῶν χρημάτων εἰς ἀνάγκησιν. Ἡμεῖς δὲ οὐδὲ τὸ χαράττιον τῆς βασιλείας ἔχομεν δοῦναι· ἔλαβε γὰρ αὐτὸ ὁ Καρύκης παρὰ τῶν ἀρχιερέων μετὰ καὶ βοηθείας, οὐκ ἀπέδωκε δὲ εἰς τὴν βασιλείαν. Τὰ ἄλλα δὲ τὰ ἀπειρα χρέη, περὶ ὧν ὁ πολυχρονημένος βασιλεὺς ἐπρόσταξε μὴ ἀποκρίνασθαι ἡμᾶς ὅλως, ἔχομεν καὶ περὶ ἐκείνων πολλὰ σκάνδαλα, ἐπειδὴ μεγάλοι τινὲς ἀνθρώποι καὶ Μουσουλμάνοι καὶ Ἰβραῖοι ἔχουσι λαβεῖν, καὶ εὐρισκόμεθα εἰς πολλὴν ἀθυμίαν, μάλιστα δὲ οὐδὲ ἅγιον μύρον ἔχει ἡ Ἐκκλησία, καὶ χρεῖα καὶ περὶ τούτου πολλῆς δαπάνης. Ἐγὼ δὲ τρεῖς ἡδὴ μῆνας κρατῶν τὴν Ἐκκλησίαν, οὐπω εἶδα τὴν πρέπουσαν βοήθειαν παρ' οὐδενός· ἀλλὰ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς ἀμελῶς καὶ ψυχρῶς (ὡς οἶδας) περιπατοῦσι, μάλιστα ἐπειδὴ γνωρίζουσιν, ὅτι ἡμεῖς οὐκ ἐμβάλλομεν εἰς δεσμὰ καὶ φυλακάς. Διὰ ταῦτα πάντα βούλομαι ὁ ταλαίπωρος ἀναχωρῆσαι· κοπιᾷζειν γὰρ καὶ πάντα τὰ ἄλλα ποιεῖν προθύμως ἔχομεν, καθὼς καὶ ποιούμεν, πάντων θαυμαζόντων Θεοῦ χάριτι, χρήματα δὲ οὐκ ἔχω, ὡς οἶδατε πάντες, οὐδὲ δύναμαι, οὐδὲ θέλω πωλεῖν τὰ τοῦ Χριστοῦ μυστήρια καὶ λαμβάνειν χρήματα· ὅθεν φοβοῦμαι μήπως ἀναχωρήσω πάλιν· χαλεπὰ τὰ πάντα. Σὺ δὲ ὑγιαίνεις, τέκνον ποθεινότατον, εὐημερούμενος καὶ εὐθυνόμενος παρὰ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν ἀμήν.

Ἐν Κων/πόλει, ἰς Ἰουνίου Ἰρε'.

Ἐὰν διαβῶσιν ἀνθρώποι ἡμέτεροι, δεῖξατε πρὸς αὐτοὺς σπλάγγνα οἰκτιρμῶν.

37.

Τῷ ἱερωτάτῳ Ρόδου μητροπολίτῃ κύρ Παΐσιῳ, ὑπερίμῳ καὶ ἐξάρχῳ τῶν Κυκλάδων νήσων, ἐν Κυρίῳ περιποθήτῳ, χάριν, εἰεος καὶ εἰρήνην.

Οἰμῶζεις ταῖς τῆς κακίας διαδόσεσι, καὶ

1) Τὸ ἐν σελ. 57 μνημονευθὲν τῆς καθαιρέσεως ἔγγραφον τοῦ Ρόδου Παΐσιου ἔχει οὕτω, κατὰ τὴν νομικὴν συναγωγὴν τοῦ Δοσιθέου (φ. 219a). «Ραφαὴλ ἐλέῳ Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως νέας Ρώμης καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης — Κατὰ τὴν παροῦσαν συνοδικὴν ἀπόφασιν καὶ διάγνωσιν τὴν γεγεννημένην τῷ τότε, ἐπειδὴ ὁ μητρο-

μοι μεταδίδως διὰ γραμμάτων τῆς οἰμωγῆς. Εὐ οἶδας παρατυχῶν ἀγωνιζομένοις ἡμῖν πρῶτον μὲν μεθ' οἷας ἐνστάσεως βιαζόμενοι παρὰ πάντων καὶ παρ' αὐτοῦ γε τοῦ Καρύκη τὴν ἐπιστασίαν ἀναζώσασθαι τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου, τηλικούτον ἐξεκλίναμεν ὄγκον δόξης (ὡς ἂν τις φαίη τῶν ἐπιπολαίως τὴν τῶν ὄντων φύσιν ἐξεταζόντων), ὡς δ' ἔχει ταῖς ἀληθείαις πραγμάτων ὄγκον πόνων, μόθων, θλίψεων, κινδύνων· δεύτερον δέ, ἐπειδὴ τῶν τῆδε ἀπῆρε Καρύκης, ταῖς πανδήμοις προστεθέντος παρακλήσεσι καὶ τοῦ βασιλικοῦ προστάγματος (ὅτε δὴ καὶ θεόθεν οἰηθεῖς τὰ τῆς οἰκονομίας ἐκκρέμασθαι), ἐλλημμαι μὲν τῶν οἰάκων, μετ' οὐ σμικρῶς μέντοι γε τῆς ἀθυμίας· ἐπειδὴ δ' ἀπαξ ταυτησί ἐπελαβόμεν τῆς προστασίας, εὐ οἶδας ὡς πολλὰ μὲν (ἵνα μὴ τὰ πάντα εἶπω) τῆς προσηκούσης διορθώσεως εὐμοιρῆσαι συνέβαινε ἀγωνιζομένοις ἡμῖν μέχρις αἵματος, ἠνίκα καὶ τὰ ἀπειρα καὶ ἄτοπα καὶ ξένα χρέη, τοῦ βασιλείως ἡμῶν κατανεύσαντος, ἀπεσκορακίσθη· καὶ γὰρ ἔγνω καὶ τὰς ἀρπυίας τὰς ἰουδαϊκὰς τῶν ἱερῶν ἀποσοβῆσαι περιβύλων, καὶ τὰς προφάσεις τῶν ἐξάρχων προαναστείλαι. Ἦν δέ σου ἡ σεμνοπρέπεια σχεδὸν μόνη συνευδοκοῦσά μοι τοῖς πόνοις, οὐκ εἶασαν δὲ οἱ τοῦ θρόνου ἐκείνου γνήσιοι ἀρχιερεῖς τε καὶ κληρικοὶ καὶ ἄρχοντες· δεδιότες γὰρ μὴ κατὰ τινα περιστάσιν ἢ μηχανὴν ἀνατρέψωσιν οἱ Ἰβραῖοι τὴν πρὸς ἡμᾶς τοῦ βασιλείως καὶ τῆς ὅλης αὐ-

πολίτης Ρόδου Παΐσιος οὐ μόνον ἀπειθῆς ἐφάνη καὶ καταφρονητῆς, μὴ θελήσας κἄν μέρος τῆς ἀποκοπῆς ταύτης ἀποδοῦναι ἐν τῷ διωρισμένῳ καιρῷ ἢ καὶ μέχρι τῆς δεῦρο, ἀλλὰ καὶ πλεῖστα κατὰ τῆς τῶν ἀρχιερέων συνόδου καὶ τῆς διασκέψεως καὶ διοικήσεως αὐτῶν (ἣτις καλῶς μετὰ τὴν τελευταίαν τοῦ γνησίου πατριάρχου κύρ Ματθαίου ἡμᾶς εἰς τοῦτο ἀποκατέστησεν) ἀθαδεῖα χρώμενος καὶ παραλόγῳ ὀρμῇ καταφλυάρησε καὶ κατηγορήσεν ἐγγράφως, ἐτόλμησε δὲ καὶ χωρὶς γνώμης συνοδικῆς καὶ ἡμετέρας καταλιπεῖν τὴν μητρόπολιν αὐτοῦ ταύτην καὶ ὑπὲρ τὸν ἐξαμηνιαῖον καιρὸν διατρίψας εἰς ἀλλοδαπεῖς πόλεις καὶ χώρας, ὅπερ τοῖς θεοῖς κανόνσιν ἀπηγόρευται, καὶ διὰ ταῦτα πάντα τῇ καθαιρέσει ὑπόδικός ἐστιν ὁ αὐτὸς Ρόδου Παΐσιος, τούτου χάριν ἐπόμενοι καὶ ἡμεῖς οἱ νῦν ὧδε καθαιρεθέντες, τῇ ψήφῳ ταύτῃ τῶν ἀρχιερέων, ἀποφαινόμεθα εἶναι καὶ διαμένειν τὸν αὐτὸν Ρόδου Παΐσιον καθηρημένον καὶ γεγυμνωμένον πάσης ἀρχιερατικῆς ἐνεργείας καὶ τάξεως, καὶ ἀντ' αὐτοῦ τοῦ παραβάτου τῶν κανόνων καὶ ὑπευθύνου ἕτερον χειροτονηθῆναι γνήσιον μητροπολίτην εἰς τὴν ἐπαρχίαν ταύτην Ρόδου κανονικῶς· ὅθεν καὶ εἰς τὴν περὶ τούτου δόλῳσιν ἐγένετο καὶ τὸ παρὸν ἔγγραφον ἐν ἔτει Ἰρε'ῳ, ἐν μηνὶ δεκεμβρίῳ, ἰνδικτιῶνος β'ῳ».

λης τῆς βασιλικῆς εὐνοίαν, καὶ ἀναγκασθῆ τὰ τῆς Ἐκκλησίας λείψανα τὸ χρέος σύμπαν τοῖς ὑλακτοῦσιν ἀποτινύειν, ἠνάγκασαν ἡμᾶς ἐκόντας ἀποστραφῆναι τὸν βασιλικὸν ὄρισμόν, καὶ μέρος δόντας τοῦ χρέους σὺν εὐμενείᾳ τῶν Ἰουδαίων (ἐκεῖνοι γὰρ εἰσιν οἷς τὰ πλεῖστα χρεωστέεται) καθάπαξ ἀπαλλάξαι σύμπαντος χρέους τὸ τῆς Ἐκκλησίας κοινόν. Ἀλλὰ ταυτησί τῆς οικονομίας παρὰ τῶν ἀρχιερέων ἐκείνων, οἱ καὶ ἐβίαζον γενέσθαι καὶ τελειώσιν καθυπέσχοντο, ἀμεληθείσης, ὃ δὴ καὶ ἡμῖν πάρεργον ἀναχωρήσεως γέγονεν. ἦν γὰρ ἐπιλείμενος τῇ θεραπείᾳ τῶν κακῶς ἐχόντων ἀθυμότερον ἀντιπραττόντων τῶν εὐεργετουμένων· ἀλλ' ἀμεληθείσης ταυτησί τῆς οικονομίας παρ' ὧν ἡκιστα ἔδει, παρείδυσιν νῦν ἔχουσιν οἱ ἀτάσθαλοι ταῖς δῆθεν ἐξαρχίαις κεχηνέναι, καὶ διασθίρειν τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Θεοῦ τὸ λήθιον, πέρα δεινῶν, ταλαιπωρούσης ταῖς θλίψεσι, φέρειν δ' ἀνάγκη γενναίως καὶ μὴ ἀποπηδᾶν εὐθὺς τῆς Ἐκκλησίας (ὡς αὐτὸς ᾤθης) διὰ παραιτήσεως· ἔσται γὰρ σὺν Θεῷ καὶ ἐγγὺς ἔσται συντέλεια τῶν δεινῶν, οὐ γὰρ δυνατόν ἐπ' ἀπειρον ἐκτείνεσθαι τὰ κακὰ. Μὴ τοίνυν, μὴ ἀθύρει ταῖς ὠμοτάταις τοῦ ἀπανθρωποῦτου καὶ κακομηχάνου παπᾶνδρέου βεβλημένος ἐπηρείαις, μάθε παρ' ἐμοῦ πολλά καὶ νῦν πάσχοντος πρὸς τοῦ παρανόμου Λαυρεντίου ἐκπεπολεμηκότος μοι τὸν Ἀντιοχείας Ἰωακείμ, ἀντινομοθετοῦντα τῷ νόμῳ τοῦ Θεοῦ καὶ συναρπάσαντα καὶ τὸν ἀγιώτατον Ἱεροσολύμων Σωφρόνιον· ἐπὶ γὰρ τούτῳ ἐκεῖ παραγέγονεν, ὥστε καὶ τὸν παρανομοῦντα Κύπρου συνοδικῶς καθαιρεθέντα δικαίως, καὶ τὸν Λαυρέντιον παρανόμως χειροτονηθέντα μάλα ἀσυνέτως ἀθωῶσαι· οἷς ἡμεῖς ὑπὲρ τοῦ δικαίου καὶ τῆς ἀληθείας ἀγωνιζόμενοι, καὶ τῷ θείῳ νόμῳ περιφραττόμενοι, οὐδ' ὅσον ὑπείξαμεν ταῖς ἀκρίτοις κρίσεσι. Φυγὰς οὖν ᾤχετο ὁ Λαυρέντιος σὺν δυοῖς μύσταις, ὑφελόμενος καὶ τὸ παραπεινημένον κρένος καὶ ἀντίπαλον τῆς ἱερᾶς τοῦ πατριάρχου Ἀλεξανδρείας περικεφαλαίας· ταύτην γὰρ καλύπτραν ἐπενόησεν ὁ ἀνόητος τῆς ἑαυτοῦ παρανομίας· οὐκ οἶδα δὲ εἰ παραχωρήσει καὶ τούτου Θεὸς τοῖς ὀσιωτάτοις πατράσιν, ὥστε τὸν παράνομον ἐπίσκοπον καινοτομήσαι καὶ περὶ τὰ ἀμφια τὰ Ἰσραητικά, τὸν καὶ τῶν συνήθων ἀνάξιον. Ἡ δὲ κρίσις τοῦ Ἀντιοχείας πρὸς τὸ κεφάλαιον τοῦ νόμου συγκρουσθεῖσα παρ' ἡμῶν δημοσίᾳ ἀπεδοκιμάσθη. Ἀλλὰ τῶν καθ' ἡμᾶς ταῦτά σοι δεδηλώκαμεν εἰς τοσοῦτον, σὺ δὲ τὸν μέγαν Ἥλιον, τὸ τοῦ

θρόνου τούτου μετόχιον, τελευτήσαντος τοῦ καὶ σχεδὸν ἡμῶν ἀκόντων παρακεκρατηκότος, παρακατάθει τῷ ἱερῷ λογοθέτῃ, χρώμενος συμμάχους εἰς ἐκδίκησιν τοῦ δικαίου τοῖς τιμίους ἀρχουσιν· ὁ Κύριος μεθ' ὑμῶν.

ζϛ', Μεταγειντιῶνος ς' ἰσταμένου. Ἐν Αἰγύπτῳ.

38.

Τῷ ἱερωτάτῳ καὶ λογιωτάτῳ ἀδελφῷ καὶ συλλειτουργῷ κυρίῳ Διονυσίῳ τῷ Ἡρακλείας, προέδρῳ τῶν ὑπερίμων καὶ ἐξάρχῳ πάσης Θράκης, τῷ ἰσοφύχῳ καὶ περιποθήτῳ, χάριν, ἔλεος καὶ εἰρήνην παρὰ τοῦ κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Τὸν δ' ἐμὸν Ἡρακλείας πῶς προσεῖπω; παρηκολούθηκάς μοι τῷ κηρύγματι, κεκοινώνηκας τῶν φροντίδων, συμμετέσχες τῶν πόνων ἐκείνων τῶν ὑπερφυῶν, συνήντησας τῶν κινδύνων τῶν χαλεπῶν, συμπαραωμάρτηκας καὶ χλωεύων, νόσῳ τρυχόμενος καὶ γῆρξ, συμπαραωμάρτηκας γ' ὅμως τρέχοντι πολλάκις τὴν ἐπὶ θάνατον, συμπάρῃς μοι παρισταμένῳ τῷ ἀπηνεστάτῳ κριτῇ καὶ ἀπολογουμένῳ περὶ ἀναστάσεως τῆς ὅλης ἀρχῆς καὶ ἀνδραποδισμού· ἔγνω γὰρ ἐκφοβῆσαι Μελέτιον, ἵνα τῶν ἐξ ἑκατῶν τῶν χρυσῶν νομισμάτων ὁ Ἰουδαῖος, ὁ συμμύστης αὐτοῦ (ὃς καὶ μετ' οὐ πολὺ δυσθανατοῦντι τῷ τότε φοβερῷ μικροῦ συναπέλαυε τῆς ἀγγόνης), τύχη παρ' ἐμοῦ ὧν ὄφειλεν ὁ Καρύκης. Τίς ἐξείποι τὰς ἡμερινὰς καὶ νυκτερινὰς ὀδύνας, τὴν στενοχωρίαν, τὰς θλίψεις, τοὺς πειρασμούς, τοὺς τῶν ἐξω, τοὺς τῶν ἡμετέρων, τοὺς καὶ δεινότερους σχεδὸν καὶ χαλεπώτερον ἐκπυροῦντας; Οὐκ ἀμνημονεῖς (οἶμαι) ὅταν τοῦ δείπνου ἀναχωρήσας κατὰ μόνας σοι ἐδήλου τὰ τοῦ θανάτου μηνύματα, τὴν τῶν Ἰουδαίων ἐπιβουλήν (ἵνα παρὰ τοῖς ταλαιπώροις χρηματολογήσωνται)· μονῶσι γὰρ αὐτοὺς τῆς ἐμῆς βοηθείας τε καὶ βουλῆς (εἰ καὶ μὴ πάντες), ἵνα ἐμπαίζωσιν αὐτοῖς ὡς νηπίοις τὰς φρένας. Οἶδας (φημι) ὡς ἠδέως ἤτοιμάσθην εἰς θάνατον, ὡς ἐξωμολογήθην τὰ κατὰ πάντα μοι τὸν βίον πεπραγμένα, ὡς ἠδιστα ἀπέθανον τὸ κατ' ἐμὲ ὑπεραγωνιζόμενος τῆς Ἐκκλησίας, ἵνα μὴ παρανόμως πράξωμέν τι, ἵνα κόψωμεν τὰς ἀθέσμους τῶν τινῶν ὀρμάς, ἵνα τὸ χρέος τὸ ἀπειρον τὸ μὲν ἀπορρίψωμεν δικαίως, τὸ δὲ καὶ ἀποτίσωμεν εὐγνωμόνως, ἅπερ οἱ γενναῖοι τῇ μητρὶ ὡς πολυτάλαντον φόρτον ἐπέθηκαν, ἵνα ἀνακαλέσωμεν θεσμούς πατρός, ἵνα ἀναστήσωμεν τὰ ἀμυδρὰ λείψανα τῆς ἐκκλησίας, καὶ θεμελιώσωμεν πατριαρχεῖον, καὶ ἀξίον καταστήσωμεν πατριάρχην.

ὧν ἀπάντων τὰ μὲν κατορθῶσαι Θεοῦ δεδυνή-
μεθα συνάραντος, τούτου δ' ἀπετύχομεν πάνυ
ἀθλίως, μὴ καταστήσαντές σου τὴν τελειότη-
τα, ὡς ἠλπίζομεν, καίπερ οὐδὲν συνειδυίαν,
οὐδὲ θέλουσαν ἴσως. Ἀλλὰ σύ μοι παρηκολού-
θησας ἄλλος ἀκάρη, φέρουσι δ' οἴμαι καὶ
λύπης αἱ ἀναμνήσεις μικρὰν τινα παραμυθίαν
μετὰ τοὺς κινδύνους καὶ μάχους, ἐξ ὧν αἱ λύ-
παι· ὡς οὐ καταλιμπάνει τὸ θεῖον τοὺς ἰδίους
εἰς τέλος, ὡς νικῶμεν νικώμενοι, ὡς ἠδόμεθα
θλιβόμενοι, ὡς θανατούμενοι ζωοῦμεθα. Ἀλλὰ
χαῖρέ μοι πεοιπύθητε ἀεφαλῆ, καὶ μὴ ἀθύμει
πολεμῶν, εἴ γε δεῖσται, κούκ ἀναιμωτεῖ νικῶν
τε καὶ τύπτων, ἀσπίδιμον καταλιμπάνων τοῖς εὐ-
βουλομένοις γρηῖσθαι τοῖς πράγμασι καὶ τῇ
Ἐκκλησίᾳ πρεπόντως ἀντιπελαργῆσαι ἀρχιε-
ρατεύσαντας ἐπαξίως τοῦ Πνεύματος, οὗ ἡ χά-
ρις μεθ' ὧν. Ἐν Ἀλεξάνδρου, ζρζ'.

39.

Τῷ ἱερωτάτῳ μητροπολίτῃ Φιλαδελφείας κυρίῳ Γαβριήλ,
ἐξάρχῳ τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου, εἰρήνην.

Στενά μοι πανταχόθεν τὰ πράγματα, μόνος
καταλείμμαι, οὐ συνασπίζονται πρὸς τὴν τῆς
Ἐκκλησίας Χριστοῦ ἀμυναν οἱ καὶ τὴν ψυχὴν
προέσθαι χρεωστοῦντες καὶ ἐπαγγειλάμενοι,
ἀλλ' ἡ ψυχοὶ ἡ περὶ τὰ μὴ θέοντα ζέοντες·
ἡ δὲ τοῦ Χριστοῦ ποιμνη ἀνεπιμέλητος (τούτο
γὰρ εἶπειν ἀμεινον), ὡς μὴ ἔχουσα ποιμένα τὸ
σύνολον. Ἐγράψαμεν πρὸς τὴν σὴν ἱερότητα,
ἀπ' Αἰγύπτου εὐθύς μνησθέντες παρὰ τῆς Συνό-
δου καὶ τοῦ λαοῦ σὺν καὶ βασιλικῷ προστάγ-
ματι, τοῦτο αὐτὸ μνησόντες καὶ παρακαλοῦν-
τες εἰ δυνατόν σε τοῦ θρόνου τούτου τοῦ οἰκου-
μενικοῦ ἀντιλαβέσθαι, εἰ δὲ μήγε τὸν ἱερώτα-
τον Μαργουίνιον. Ἦν ἐμὸν τοῦτο φροντίσαι, καὶ
ἡμῖν τὸ πᾶν ἐπεκρέματο· ἐβράδυνεν ἡ ἀπόκρι-
σις, παραιοῦ οὗ ταλαίπωρος Καρύκης, πολλὰ
βλάψας καὶ ἑαυτὸν καὶ τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ
Θεοῦ ἐν βραχεῖ, ἀντιλέγοντος ἐμοῦ καὶ πα-
ρανοῦντος τὰ θέοντα, πλὴν μὴ παρησιᾶ πολλ-
ῶν ἕνεκα, ὥστε μηδὲ πάμπαν σιωπᾶν μηδὲ
καταβοᾶν ἀναιδέστατα. Τοῦτον ἀρπάσασα τοῦ
Θεοῦ τοῦ φιλανθρώπου ἡ θεία πρόνοια, πάλιν
χρηθεύσαν (καὶ πρότερον καὶ τότε χρηθεύσαν,
οὐ γὰρ ἦν ὁ Καρύκης νόμιμος ἀνήρ), τὴν ἐκκλη-
σίαν κατέστησεν. Εἰς ἡμᾶς ἐπίσει πάλιν ὁ κλη-
ρος, οὐ τῆς Συνόδου μόνως τῶν Ἀρχιερέων καὶ
τοῦ λαοῦ ἀλλ' ἡδὴ καὶ τῆς αὐτῆς τῆς βασιλι-
κῆς καὶ αὐτοῦ τοῦ βασιλέως βιαζομένων. Ὑ-
πεισῆλθομεν καὶ τοῦτον τὸν ὄγκον μὴ ἀπελπίζ-
ζοντες τὴν τῆς σῆς ἱερότητος ἀπόκρισιν· σὺν ἐ-

στιν ἐπιστεῖλαι ὅσον τάχος, εἰ δυνατόν αὐτόθεν
ἔλθειν τὸν οἰακῆσοντα τὴν ὀλκᾶδα τοῦ Χριστοῦ.
Ἐγὼ γὰρ καὶ ὑπεσχέθην τοῖς ἡμετέροις Ἀραψι-
τῶν τριῶν πατριαρχείων (καὶ γὰρ ἅπαντα εἰς
ἡμᾶς ἀποδλέπουσιν) αὐτοὺς μὴ ἔασαι· παρὰ
τούτων ὅσαι ἡμέραι βιαζόμεθα γράμμασι ταχυ-
δρομοῦσι τῶν τῆδε ἀπᾶραι, καὶ τῶν ἀδυνάτων
ἔστι (τό γε νῦν ἔχον) ἄλλον ἐκεῖ δυνηθῆναι τὸ
ποιμνιον τοῦ Χριστοῦ ἐν μέσῳ ἀσεβῶν καὶ τῶν
ἡδὴ ἡμιορθοδοξούντων Κοπτῶν εὐθύνην· τοῦτον
δὲ τὸν θρόνον δυνατόν εὐθύγεσθαι παρ' εὐσταθοῦς
ἀνδρὸς καὶ φοβουμένου τὸν Κύριον, καὶ οἷον ἂν
σου εἴπομι τὴν ἱεράν ψυχὴν, ἢ τὸν ἱερόν Μαρ-
γουίνιον, μάλιστα τῶν πραγμάτων παρ' ἡμῶν
(Θεοῦ συνάρσει) ἀποκατασταθέντων εἰς κρείτ-
τονά τινα καὶ οὐκ εὐφρόνητον κατάστασιν.
Γράψον, συμβούλευσον, συνδράμετε, συμβοηθή-
σατε· μόνος γὰρ οὐδὲ ἀρκέσαι οἷός τ' εἰμί, οὐδὲ
δίκκιον τοὺς ἀδελφοὺς ἐμὲ καταλιπεῖν μόνον·
τούτο δ' εὐ ἴσθι, ὅτι μόλις δυνάμενοι ἀναπνεῖν,
διὰ πολλῶν σοὶ γ' ὅμως ἐπιστέλλομεν, οὕτω
τοῦ πόθου καὶ τῆς ἀνάγκης βιαζομένων. Ἐρ-
ρωσο. Ἐν Κ/πόλει, ζρε'.

40.

Ἀρσενίῳ Ἐλασσῶνος μητροπολίτῃ.

Εὐχαριστοῦμέν σου τῇ φιλοκαγαθίᾳ, ὅτι τε
πρὸς τοὺς ἡμετέρους Νεόφυτόν τε τὸν ἱερομόνα-
χον καὶ Ἰωάσαφ τὸν Ἀναγνώστην δεξιώσεως
ἠξίωσας φιλανθρώπου, ξένος ξένους καὶ πε-
πονητάς τι τῶν ἀβουλήτων, καὶ ὁ παθεῖν οὐκ
ἦσαν ἄξιοι πρὸς ἡμῶν σταλέντας, πρὸς εὐσε-
βεῖς σταλέντας, καὶ ὑπὲρ ὑποθέσεως τοῦ εὐσε-
βεστάτου βασιλέως, ἔδει δὲ μᾶλλον, εἰ καὶ τι
ἡμαρτον (ἡμαρτον δὲ οὐδὲν) συγγνώμης αὐτοὺς
τυχεῖν ἐμοῦ γε χάριν. Ἀλλὰ περὶ τούτου φρον-
τιοῦμεν οὕτως ἐκκαῶς, ὥστε με (εἴ γε νεύσει
Θεός) τούτου γε χάριν εἰς Μοσχόβιαν ἀφικέ-
σθαι, καὶ τὸν ἡμέτερον ἱερομόναχον ἀφελεῖν οὐ
μόνον τοῦ μοναστηρίου ἀλλὰ τῆς ἐξουσίας· εἰ
δὲ ὁ καλὸς Κωνσταντῖνος βούλεται διορθώσα-
σθαι τὴν ὑπόθεσιν ταύτην πρὶν ἐμὲ αὐτόθι
παργενέσθαι, ἔξει παρ' ἡμῶν ἀντὶ ἀγανακτῆ-
σεως εὐχαριστίαν. Ἀξιοῦμέν σου τὴν φιλοκαγα-
θίαν μὴ ἀμελήσαι κατὰ τὸ δυνατόν ὥστε ἐλευ-
θερωθῆναι τὸν ἡμέτερον ἱερομόναχον, ᾧ ἐρχο-
μένῳ παραγγελεῖς, ἵνα φέρῃ μεθ' ἑαυτοῦ σφα-
λιστᾶριον ἐν τεχνίτου ἐμπείρου, Σταύρωσιν
καὶ Ἀνάστασιν ἔχον τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν, καὶ
ἕτερον τὰς δώδεκα ἑορτᾶς, οἷον εἰώθασιν αὐ-
τόθι ποιεῖν ὡς βιβλίου φύλλα εἰς μίαν ἀσφαλι-
ζόμενα ἦλκην. Ἡμεῖς τῇ ἀπορίᾳ καὶ ταῖς θλι-

ψεσι πιεζόμενοι οὐ δυνάμεθά σου τὴν ἀγάπην ἄλλαις εὐεργεσίαις ἀμείψασθαι (ἀλλ' οὐδὲ δεομένου τινός ὑπολαμβάνομεν), εἰ μὴ εὐχαῖς πατρικαῖς καὶ εὐλογίαις· ὁ Κύριος μετὰ σοῦ.

Ἐν Κ/πόλει, ιε' Ἀπριλίου, ζρε'.

41.

† Ὁ Ἀλεξανδρείας Διονυσίου τῷ μητροπολίτῃ Ἑρακλείας χαιρεῖν.

Ἡ καταγραφή παρὰ τὸν οἰκουμένικόν πεμπτέα· ἐγὼ γὰρ οὐδὲ περὶ τοῦ γάμου ζυγομαχῶ, ὄντος ἀθέσμου, καὶ τὴν τοῦ ἀφορισμοῦ καταφρόνησιν τῆς τοῦ γάμου ἀτοπίας ἀτοπώτεραν καὶ πρώην κέρικα.

Τὸν ἄνδρα τουτοῦ παρὰ τῆς αὐτοῦ φαύλης ἐπιβουλεύθεντα γυναικὸς ἐκκλησιαστικῶς ἐκδικητέον.

Ὁ Μελέτιος.

42.

Συμεῶνι τῷ Ἑλανικῷ. I

Συμεῶνι τῷ Συνεσίῳ Ἑλανικῷ, χάριν, ἔλεος, καὶ εἰρήνην, καὶ βιοτήν ἀγαθὴν παρὰ τοῦ σωτήρος Χριστοῦ. Ἦσθην ἐγὼ σου τοῖς γράμμασιν ἐντυχῶν, οὐ ταῖς τῶν ἐγκωμίων ὑπερβολαῖς ὡς ἀνθεσί τισιν ἐφηδόμενος, αὐταὶ γὰρ ἐκθειάζουσαι Μελέτιόν τινα τὸν τῆς θύραθεν σοφίας χορευτήν, τὸν τῆς ἡμετέρας θιασώτην, τὰ κατὰ Μελέτιον ὠραίζουσιν, ὧν ἡμεῖς πάμπαν ἄμοιροι· τὴν δὲ τῆς σῆς ἱεραῆς ψυχῆς θεώμενος πρὸς ἡμᾶς διάθεσιν, ἄνδρὸς φίλου καὶ σοφίας οὐκ ἄκροισ μνησαμένου χεῖλεσιν. Ἀλλὰ σοὶ νῦν πάρεστι δεῦρο ὡς ἡμᾶς παραγενομένῳ, μεταδοῦναι μὲν τῶν σῶν χαρίτων χρῆζοντι τῷ κόσμῳ καὶ τὴν πόλιν καταπλουτήσαι αὐχμῶσαν ἤδη· οὐδὲ γὰρ ἐπιεικὲς ὑπομόδιον καίειν τὴν λυχνίαν καὶ κρύπτεσθαι τὴν πόλιν κατὰ τὴν

1) Ὁ Ζαβίρας λέγει σ. 526· «Συνέσις ὁ ἐλλόγιμος, ὁ Ἑλλανικὸς ὑπογραφόμενος ἐν τοῖς συγγράμμασιν αὐτοῦ, ἤκμαζε κατὰ τὸ 1670 (γρ. 1570) ἔτος, ὡς ἐκ τῶν ποιημάτων αὐτοῦ δῆλον γίνεται· ἐκ ποίας οὗτος πατρίδος ἦν καὶ ποῦ ἐμαθήτευσεν ἀδηλον ἡμῖν· ὅτι δὲ εὐδόκιμος ἦν ποιητὴς καὶ δεινὸς ἐν ἐπιγράμμασιν, τὰ ὑπ' αὐτοῦ στιχουργηθέντα ἴρωελεγεῖα καὶ ἱαμβεῖα καὶ ἕτερα μαρτυροῦσιν, ἅτινα σώζονται ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ λογοθέτου τῆς Ἀδριανουπόλεως κυρίου Ἀθανασίου Ἀμυρᾶ». Ἐν Lamii Delie. erudit., 1744, σ. 28 κατεχωρήθη ἐπιστολὴ τοῦ Ἑλλανικοῦ πρὸς Γαβριὴλ τὸν Σιθῆρον, γραφεῖσα ἐκ τοῦ Μεσχολουρίου τῆς Ἑλλάδος». Ὁ κ. Σάβας (σ. 410) ἀγνεῖ τὴν ἐπιστολὴν ταύτην, παραδεξάμενος δὲ τὴν ἐκ γραφικοῦ σφάλματος τοῦ Ζαβίρα χρονολογίαν 1670 κατέταξε τὸν Ἑλλανικὸν ἐν τοῖς λογίοις ἀνδράσι τοῦ ιε' αἰῶνος.

ἔρημον, συναχομένης τῆς ὑπ' ἥλιον σκότῳ βαθεῖ· ἀπολαῦσαι δὲ τῆς ἡμετέρας ἀγάπης, ἧς ἐπειράθης ἐγῶμαι καὶ ἄλλοτε ποτε· εἰ δὲ καὶ ἀκανθῶν πείραν ληψόμεθα, οὐκ ἀθυμητέον, τῷ Δεσπότη σπείροντες τῶν ὄλων, οὐπερ ἡ δύναμις ἐν ταῖς ἡμετέραις ἀσθενείαις τελειοῦται. Σπαρτέον οὖν τὸν λόγον τοῖς τοῦ λόγου μύσταις καὶ μυσταγωγοῖς, καὶ οἰστέον τὰς τῶν ἀέρων (εἰ τύχοι) βλάβας καὶ τὰς ἀκανθῶν παραφυζδας, ἃς εἴωθε παρασπείρειν τῶν ζιζανίων ὁ σπορεύς, κού διὰ τὰς τῶν ἐναντίων περιπετείας ἡσυχαστέον, ἀνεριμάτιστον καταλιπόντας τὴν Ἐκκλησίαν, ἀλλὰ καὶ τῆς τῶν πέλας φροντιστέον σωτηρίας καὶ βελτιώσεως. Μὴ φείδου τοίνυν τῶν τῆς σπορᾶς δακρῶν, τὴν τοῦ θερισμοῦ προσδοκῶν ἀγαλλίασιν, μηδὲ κρύπτε ἀπερ ἐπιστεύθης εἰς τόκον τάλαντα, τὴν ἀγανάκτησιν ἐκκλίνων. Ἐρρωσο ἐν Κυρίῳ, περιπόθητε. Αὐγούστου ι', ζρε'. Ἐν Κωνσταντινουπόλει.

43.

Γεωργίῳ τῷ λογιωτάτῳ μεγάλῳ Ρήτορι.

Γεθνάναι σου τὴν σύζυγόν φασιν, οὐκ αἶδα εἰ ἀληθεύουσιν οἱ φάσκοντες· ξένον δ' οὐδέν, εἰ καὶ ξένον δοκεῖ τῶν τοῦ βίου ἀπαλλάττεσθαι τοὺς θνητούς, οἷς ἀπασὶ τέτακται (φησὶν) ἀπαξ ἀποθανεῖν· ἀλλὰ τὴν τῶν δικαίων ψυχῶν ἀποδημίαν, καὶ εἰς κρείττονα λῆξιν ἀναχώρησιν δίχα βασάνων (οὐ γὰρ ἀπτονται βέσανοι ψυχῶν δικαίων, ἐν χερσὶ τοῦ Θεοῦ κατὰ Σολομῶντα οὐσῶν), δακρῶν ποιεῖσθαι ὑπόθεσιν οὐ προσήκει, οἷα τῆς μακαριότητος ἐκείναις βασκαίνοντας αἰς αὐτὰς εἰκὸς εὐμοιρῆσαι, υἱὸς καὶ θυγατέρας Θεοῦ χρηματίσαντας καὶ τῆς ἐπαγγελίας κληρονόμους. Εἰ οὖν καὶ τὰ προσπίπτοντα ταῖς αἰσθήσεσι λυπεῖ, ἀλλ' αἱ τῶν νοητῶν ἐλπίδες παρηγορεῖτωσαν· οὐ γὰρ τοσοῦτον οἰμωγῶν ἄξιον τὸ τοῦ παρόντος ἀναχωρῆσαι βίου καὶ τῶν μοχθηρῶν τουτοῦν ἡμερῶν ὅσον χαρᾶς τὸ ἐπιτυχεῖν τῆς ἀλέκτου ἀθανασίας, ταῖς φαιδροτάταις μαρμαρυγαῖς τοῦ φωτός ἐκείνου τοῦ ἀκηράτου ἐντροφῶντας μετὰ πνευμάτων μέγα κεκτημένων ἐπ' ἀρετῇ ὄνομα· ὧν ἦν ἡ καλὴ τῶν σῶν παιδῶν μήτηρ, ἦν οὐκ ἀπώλεσας θανούσαν ἀλλὰ παρακατέθου ταῖς οὐρανίοις παστάσιν, ἀπολαύσων ποτὲ φαιδρότεραν φαιδρότερος καὶ ἀπολαύσεως τρόπον βροτοῖς ἀγνωστον. Ἦν γὰρ ἦν γνωστόν πως τῶν ἀρρήτων ἐκείνων ἀγαθῶν ἢ ἀπολαύσεις τε καὶ συναπάλαυσις, τάχα ἂν καὶ βιαίως τὰ τοῦ βίου ρηγνύοντες δεσμὰ πρὸς ἐκείνων ἠπειγόμεθα τὴν μακα-

ριότητα. Πέμπω σου τῆ λογιότητι ἐπιτάφιόν τι εἰς τὴν ἐμὴν ἀδελφὴν ἐπίγραμμα¹. πάντως δὲ ἐπιγνώσῃ οὐκ ἄλλως ἐν ταῖς ἀλλοτρίαις ἡμᾶς συμφοραῖς ἢ ἐν ταῖς οἰκείαις φιλοσοφεῖν, μᾶλλον δ' οὐδ' ἀλλοτρίαις ἡγεῖσθαι ἡμᾶς τὰς τῶν φίλων περιπετείας. Ἐρρωσο, τέκνον τιμιον, καὶ τοῖς λοιποῖς τῶν ἀδελφῶν νέμα παρ' ἡμῶν εὐχὴν.

Ἐν Ἀλεξάνδρου, κα' Ἀνθεστηριώνος, ζαΐ.

44.

Νικηφόρῳ καὶ Διονυσίῳ τοῖς διαφερομένοις Μελέτιος καλούμενος εἰρηνεύσαι καὶ διαλλάξαι τούτους.

Κελεύετε με μεσιτεῦσαι μεταξύ ὑμῶν τε καὶ Νικηφόρου, ἐγὼ δὲ πολλάκις μεσιτεύσας καὶ μηδὲν ἀνύσας τῶν ἀγαθῶν τῆς μεσιτείας ἀπολήγω· λέγειν δ' ἐῷ (πολλάκις γὰρ εἶπον, καὶ ὑμῶν αὐτῶν ἀκουόντων)· παρ' οἷς πίστιν οὐχ εὐρίσκω ἀλλ' ἀπαντ' ἀπιστίας, ἐπιτορκίας, μισανθρώπιαις μεστά, τούτοις ἐμὲ ἡκιστα πιστεύειν. Ἡμεῖς τῶν ὀρχικῶν, καὶ ἡθῶν καὶ ἀνδρῶν, ἐμπειρότεροι· διὸ δὴ καὶ τοῖς ἀνδράσι καὶ τοῖς ἡθεσι τοῖς ὀρχικοῖς, ὡς οἴδατε, βέλτιον ἐφαρμόσθητι.

Ἐρρωσθε ἐν Κυρίῳ.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΠΡΑΚΛΕΙΑΣ

45.

Διονύσιος Πρακλείας τῷ πρῶτῳ Ρόδου Πασίῳ.

Τὸ σὸν τρίμιον κομισάμενος γράμμα, φίλη ψυχῇ, καὶ τὰ ἐν αὐτῷ ἐγκεχαραγμένα μετὰ σκέψεως διελλών, πῶς δοκεῖς; ἠνάθην· ἐλογισάμην γὰρ ἄθεσμον εἶναι τοὺς μὲν ἀξιόους καὶ δοκίμους τῶν ἀνδρῶν ἀφηρεῖσθαι τῶν ἀξιωματῶν, τοὺς δὲ τάναντία τούτων ἔχοντας ταῦτα ἀδεῶς κεκτῆσθαι. Ὅθεν κατὰ τὸν Σοφοκλέα ἀέν τούτῳ γὰρ κάμνουσιν αἱ πολλαὶ πόλεις, ὅταν τις ἐσθλὸς κάγαθὸς ἀνὴρ μηδὲν φέρηται τῶν κακιῶνων πλέον· καὶ ἔοικε τὸ τῆς παροιμίας ὀρθῶς ἐν ἐπὶ τοῦ παρόντος εἰρησθαι, ὡς ἀνω ποταμῶν χωροῦσι πηγαί. Πλὴν τὴν ἀνάγκην φιλοτιμίαν ποιήσωμεν, ὡς ὁ Γρηγόριος εἰσηγεῖται, ἵνα καὶ τὸν μισθὸν τῶν θλίψεων κομισώμεθα ἐν καιρῷ ἐπισκοπῆς ἡμῶν. Ἐγὼ περὶ τῆς ὑποθέσεως ταύτης συνεγεγόμεν εἰς λόγους τῷ δεῖνι καὶ ἰδεήθην τὰ δυνατὰ, κατὰ τὴν σὴν αἵτησιν καὶ τὴν ἐμὴν περὶ σέ

διάθεσιν· οὐ μέντοι προσεχώρησέ γε τὸ πρᾶγμα, ὅτι μὴ εἰς ἀναβολὰς ὑπομεινάτω γὰρ, ἔφη, καὶ μετὰ καιρὸν ἐπιτρέψομεν αὐτῷ ἀπολαύειν τῆςδε. Περὶ δὲ τῆς ἐτέρας ὑποθέσεως οὐδὲν ἀπέβη τῆς ὑμετέρας εὐχῆς ἀξίον καὶ ὦν αὐτὸς ἠτησάμην· τῷ γὰρ τῆς ὑποθέσεως, φησὶν, ἦν αἰτεῖς, καὶ ἡ ἀπόλαυσις τῆς ἀξίας παρέπεται· διὸ δὴ ὁ σοὶ δοκαῖ βέλτιον αἰρετέον· ἱκανὸς γὰρ ἔση ἐννοῆσαι καὶ τελέσαι τὰ κρείττονα.

ΝΕΟΦΥΤΟΥ ΡΟΔΙΝΟΥ.

46.

Νικηφόρῳ χαρτοφύλακι καὶ ἡγουμένῳ Πάτρου.

Οὐ τῶν μικρῶν καὶ τούτο, τὸ πρὸς ἂ ἔλαχεν ἕκαστος ἐπιθυμήσαι τῶν ἀγαθῶν συνεχῶς ἐπεκτείνεσθαι, τοῖς πρότερον παρεισβαλοῦσιν ἀναροῖς ἡκιστα λόγον ποιούμενος· εἰ γὰρ ἐμπόρων παῖδες πλείονα ἑαυτοῖς τὴν τοῦ πλούτου περιουσίαν ποιῆσαι βουλόμενοι θάλατταν γῆς ἀμείβουσι, καὶ σχεδὸν τὸ ἑαυτῶν ζῆν λεπτῷ ἀποθαρρύνουσι μίτῳ, πῶς οὐκ ἂν εἴη τῶν ἀτοπωτάτων οἱ παιδείας τινὸς ἀντιποιούμενοι, εἰ τύχοιεν τούτων ἠττώμενοι, κατὰ τοὺς μὲν ἀποτυχόντας τὰ πρῶτα δεῦτερον αὐθις καὶ τρίτον τοῖς ἴσοις ἐπιχειρεῖν, καὶ πάντα ἐν δευτέρῳ τίθεσθαι, πρὸς ἐν μόνον ἀφορῶντες τὸ κέρδος, τοὺς δὲ μηδὲ δεῦτερον ἐλέσθαι πλοῦν, εἴ γε τοῦ πρώτου ἐγκρατεῖς οὐκ ἔσονται; Οὐδεὶς ἄλλως πῶς ἔχων ἡγοῦμαι εἶποι ἂν, εἰμὴ τῶν ἀνοιῶν ὀφλισκανόντων ἢ ἀνθ' ὅτου κάγω πάντα κάλων (ὃ δὴ λέγεται) σείσας, καὶ τοῦ οὐ ἐπιέμην οὐχ οἶός τε ὦν ἐν μετοχῇ γενέσθαι ἐν Ἑλλάδι τῇ ἐμῇ πατρίδι, ἄλλως τε καὶ τοὺς σοὺς πρὸ ὀφθαλμῶν φεῖ θέμενος λόγους οὓς μοι πολλάκις ἐφησθα, οὐδὲν προτιμᾶν λέγων τῆς παιδείας, ἀλλὰ πάντων κατατολιμᾶν, τῆς εἰς Ἰταλίαν φερούσης ἡψάμην ὅλη ψυχῇ καὶ τοῦ ἐν Ῥώμῃ καθ' ἡμᾶς ἱεροῦ Φροντιστηρίου ἐγκρατῆς (ὡς καὶ αὐτὸς με ἐνουθέτεις) ἐγεγόμεν. Ὅπόσοις δὲ δυσχερεῖσι καθ' ὁδὸν ἐνέτυχον, νῦν μὲν πειραταῖς κατὰ θάλατταν, νῦν δὲ κλύδωσιν ὑποβρυχίους ἡμᾶς ποιῆσαι ἐπαπειλοῦσιν, ἀσθενείαις ἄλλοτε καὶ τοῖς τούτων παραπλησίαις, περιττόν ἂν ἦν μοι διεξέρχεσθαι· ἀπερ δὴ, καὶ περ οὕτως ὄντα δεινὰ, τὴν ἐφείσιν ἦν οἰσθᾶ με ἔχοντα εἰς τοὺς λόγους, παρασαλεῦσαι οὐκ ἴσχυσαν. Εἰ γὰρ τῷ ἔρωτι πάντα βάσιμα, τὸν τοιῷδε ἔρωτι κατεχόμενον οὐκ ἄλλως ἔδει ποιεῖν, κἄν ἢ Σχυθικὴ χιῶν ἐμποδῶν τυγχάνειε· πέπεικε γὰρ με Γρηγόριος, τοῦ

1) Τὸ ἐπιτάφιον τοῦτο ἴδε ἐν Δελτικῇ ἱστορ. καὶ ἐθνολογ. ἐταιρίας, τ. Α', σ. 63. Εὐρηται καὶ ἐν φ. 89* τοῦ παρ' ἡμῖν κώδικος.

ἀκουσίου τερπνοῦ τὸ ἐκούσιον λυπηρὸν τιμιώ-
τερον εἶναι λέγων. Τοιγάρτοι τοῖς συμβεβηκό-
σιν ἀνικροῖς οὐδὲως προσείχον, τοῦ οὐ ἔνεκα
ταῦθ' ὑποφέρω μόνον ἐπιτυχεῖν δεόμενος· οὐ
περ δὴ ἐν ἀπολαύσει τυγχάνω, εὐδοκίᾳ τοῦ
παντεπισκόπου ὄμματος. Εὐδαιμόνει.

Μεταγειτνιώνος β' ἐπὶ δέκα.

47.

Γεωργίῳ Χίῳ τῷ Κορσίῳ.

Κρεῖττον γράμματος ὄψις ὄσω περ μέλος ὑ-
πάρχει τοῦ χοροῦ τῶν αἰσθήσεων καὶ μελῶν
τὸ τιμιώτατον, πλὴν καὶ ὁ τῶν γραμμάτων
τρόπος, καὶ τὸ ἀποῦσιν ἀπόντα τὸν φίλον δια-
λέγεσθαι, οὐκ εἰς κενὸν τοῖς πρὸ ἡμῶν σοφίᾳ
ἐπακμάσασθαι ἐπινενόηται δεύτερος οὗτος λι-
μὴν ὁ τρόπος· ἃ γὰρ διὰ τὴν ἀπουσίαν ἐκώ-
λυσε φύσις, ταῦτα διὰ γραμμάτων ἐμηχανή-
σατο τέχνη, κἀντεῦθεν πρὸς φίλον ὁ φίλος τῷ
ἐντυγχάνειν καὶ λίαν ἀπὼν τοῦ παρόντος μικρόν
τι ἢ καὶ οὐδὲν διενήνοχε. Κἀγὼ γοῦν σου τῆ
λογιότητι διὰ τῆς καλλίστης τῶν αἰσθήσεων
ἐντυχεῖν προθυμούμενος, ἀρετῶν τε σῶν, ὧν
οὐχ ὅτι ἐν Ἑλλάδι καὶ πατρίδι τῆ σῆ παρὰ
τῶν τῷ σῷ προσηκόντων γένει καὶ μὴ, ἀλλὰ
καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Ἰταλίᾳ αὐτήκοος ἐγενόμην,
κατατροφῆσαι γλιχόμενος ἥμισυ τῷ πύθῳ
ὑπουργοῦσαν εἶχον τὴν δύναμιν, τῆς τύχης
διασχίζουσης τὰ σώματα· ἀνθ' οὗτο ἐνδομουχοῦν-
τα εἶχον ὁσημέραι τὸν ἔρωτα, καὶ μέσον πο-
θὲν φανῆναι ὃ τούτου περιγενέσθαι μοι γένη-
ται τὸ θεῖον ἰκέτευον. Οὐκ ἀφῆκε δ' ὁμοῦ εἰς
τέλος ἢ τὰ πάντ' ἐφορῶσα Πρόνοια τῷ ἔρωτι
κατατρυχεῖσθαι, ἀλλὰ καὶ πόρον εὔρεν οἶον οὐ-
δέποτε προσεδόκησα (τὸ γὰρ ἐν ἀπορίᾳ πόρων
εὐρίσκειν πόρον ταύτης μόνον ἴδιον οἶδαμεν).
Ἀντώνιος γὰρ ὁ σοὶ τε κάμοι εἰς ἄκραν ἐξηρ-
τημένος φίλιαν, ὡσανεὶ μηδὲν ἄλλο ἀνά στό-
μα δυνάμενος ἔχειν ἢ τὰ κατὰ σέ διεξέρχε-
σθαι καὶ τοῖς πᾶσι δηλοποιεῖν, ἐγκωμίων τῶν
σῶν οἷά τις στρατηγὸς Ἰθακήσιος τὰς τῶν ἡ-
ρώων ἀριστείας τοῖς Φαίαξι διηγούμενος εὐ-
ποιῶν, ὑπερπεπλήρωκέ μου τὰ ὦτα, καὶ τολ-
μηρὸν πῶς ἀπέφηνε, καὶ μὴν καὶ γράμματά
σοι ἐπιστεῖλαι παρώτρυνεν· ὅπερ ἔπραξα ἠδέως,
ζημίαν ἠγούμενος τὸ μόνος τῶν ἄλλων ἀνδρὸς
τοιούτου ἀγνοίᾳ κατέχεσθαι. Εἰ γὰρ Ἐπαμι-
νώνδας ἐκεῖνος οὐδὲν ἠδῖον φίλων εἰδώς, ὡς
ἂν μὴ ἡ ἡμέρα ἀφίλος αὐτῷ παρέλθῃ, τὸν τυ-
χόντα προσεποιεῖτο, ἀποτυγχάνων δὲ λίαν
ἐδυσχέρανε τὴν τοιαύτην φιλίαν κτήσασθαι
προθυμούμενον οἶαν σου τὴν τρισολβίαν ἀκούω

ψυχὴν, πῶς οἶει προσήκειν ἠδῆσθαι, ἀμαρτά-
νοντα δὲ τοῦμπαλιν τῇ λύπῃ διαρκεῖν; Οὐκ
ἄλλως φαίη τις ἂν, εἰ μὴ τῶν τοιοῦτον ἀγα-
θὸν ἀγνοούντων εἴη. Τοιγάρτοι ταυτὶ πρὸς σέ
ἐγχαράξει διενεόθητι οὐκ ἐπιδείξεως χάριν (οὐ
γὰρ τῶν τοιούτων ἡμεῖς) ἀλλ' ἵνα μὴ με (φησὶ
Λιβάνιος) καλὸς καγαθὸς ἀνὴρ διαφύγῃ, ὃν φι-
λῶ μὲν οὐπω εἰδώς, καὶ φιλῶν, γράμμασι στα-
θερωτέραν τὴν φιλίαν παρασκευάσασθαι δια-
νοοῦμαι· γένοιτο δ' ἂν τοῦτο, εἰ παρ' ἐμοῦ τῆς
ἀρχῆς γεγεννημένης, παρὰ σοῦ ἢ ἀκολούθησις
γένηται. Ἐρρωσο.

Ἐκατομβαιῶνος ζ' Ἰσταμένου, ἀχῆ', ἐν Ρώμῃ.

48.

Φραγκίσκῳ Κόκκῳ.¹

Ἐγὼ μὲν εὖ εἰδώς τῇ ὁποῖαδῆποτε καλο-
καγαθία παρὰ πόδας προσήκειν ἐπεσθαι τὴν
ἀμοιβὴν ὡς ἀπαραιτήτου ὀφλήματος, πρὶν ἢ
τὴν εἰς τὸ Φροντιστήριόν με ποιήσασθαι εἰσο-
δον, οὐκ ἄλλου του ἠψάμην ἢ γράμματα πρὸς
σέ ἐπιστεῖλαι, ἀνδρῶν ἀριστε καὶ σοφώτατε,
μοναχῶν τινῶν ὡς ὑμᾶς ἀφικνουμένων· ἀλλ' ὡς
ἔνεστιν ὄραν οὐπω ταῦτα ἔλαβες· καὶ γὰρ ἐγὼ
πολλάκις κατ' ἐμαυτὸν διενουούμην καὶ ἐν αἰ-
τίᾳ ἐποίουν τὴν τύχην ἐμποδῶν μοι γενοῦσαν
γράμματος ἐπιτυχεῖν ὑμετέρου. Τὸ δ' ἄρα ἦν
οὐχ οὕτω· νῦν δὲ τούτου τυχῶν, τῶν τε ἐμῶν
ἐρῶντά σε ἐγνωκῶς ἠσθην οὐ μετρίως· τεκ-
μήριον γὰρ τοῦτο τῆς εὐνοίας, ἦν πρὸς ἐμέ ἔ-
χων διατελεῖς, πόρρω καὶ ταῦτα ὦν. Οἶσθα
γοῦν, ἀνδρῶν ἐμοὶ σοφώτατε, ὡς οὐπερ πρόξε-
νός μοι ἐν Βυζαντίῳ διατρίβοντι ἡρετίσω γε-
νέσθαι, ἐν ἀπολαύσει τὸ γε νῦν ἔχον εἰμί, τῆς
φίλης σου ἐπιστολῆς πρὸς ταῖς φθασάσαις ὄνη-
σιν οὐκ ὀλίγην μοι πορισάσης.

ΛΑΥΡΕΝΤΙΟΥ ΤΟΥ ΚΑΒΒΑΚΟΥ²

49.

Λαυρέντιος ἱερομόναχος ὁ Καββάκος τῷ σορωτάτῳ διδα-
σκάτῳ καὶ ἀκίστορι Γεωργίῳ Κορσίῳ.

Μέγα τι καὶ ὑπέρογκον Κροῖσος ἐφρύνει, τῆ

1) Ἐν σελ. 58 γράφω περὶ τινῶν ἐγγράφων τοῦ
Νεοφύτου Β' ἀναφερομένων εἰς σταυροπηγιακὴν ἐκ-
κλησίαν ἐν Νάξῳ. Μετὰ τὴν τύπωσιν ἔσχον τὴν εὐ-
καιρίαν νὰ ἐξετάσω τὴν χειρόγραφον νομικὴν συνα-
γωγὴν τοῦ Δοσιθέου, ἐν ἣ (φ. 238^a) εὑρον τὰ ἐγ-
γραφα ταῦτα, ἀναγνοὺς δὲ ἐπίεσθην ὅτι οὐδεμίαν
σχέσιν ἔχουσι πρὸς τὴν τοῦ Κόκκου οἰκογένειαν.

2) Ὁρθῶς ὑπώπτευσά ἐν σελ. 59, ὅτι ὁ Λαυρέν-
τιος Καββάκος ἦν Χίτος, διότι εὑρον βραδύτερον καὶ

τῶν ἔξω εὐροία τοὺς πολλοὺς ὑπερέρας, ὡς λέλεκται, καὶ Βάττος αὐτὸς τῇ σιλφίου κτήσει ἐπὶ πολὺ σοβαρῶς ἐνηθρύνετο· ἐγὼ δ' ἐπὶ τούτοις μεγάλα κοχλάζω, ὡς ἐν ἐπικήροις καὶ ἀπίστοις τὸ σύνολον τοῖς τῆς εὐδαιμονίας ἀπειληφόσιν ἀξίωσιν. Τί γὰρ τῶν τῆς ψυχῆς ἡμῶν ἀπιστότερον; τί τῶν ταχὺ φθειρομένων ὡς χόρτος; τί ἔωλον; οὐδὲν ἀντικρὺ ἀληθείας οὐδὲν, ὡς πᾶσι κατὰ δῆλον. Ἄλλ' ἔμοι μὲν μακαριότητος ἄκρον ἢ ἐν φιλίᾳ τῶν τῆς ἀρετῆς τροφίμων οικειώσις, ἀστυχίας δὲ πάλιν ἢ πρὸς τούτους ἀνοικειότης τὸ ἔσχατον κέκριται. Ἐπεὶ δὲ καὶ σε ὑπὲρ τιν' ἄλλον τοιοῦτον ἢ φήμη μαντεύεται, καὶ τῆς σῆς ἐναρέτου ψυχῆς δι' οικειώσεως ἐναγχος ἔλαχον, οἶα καὶ διὰ ζώσης φωνῆς σου τεκμαίρομαι, βρενθῆναι δέον ἔμὲ καὶ ἄγαν σεμνύνεσθαι, ὡς αὐτόχρημ' ἀπαραβλήτοις μέτροις ἀναδειχθέντος ἡμῶν ὀλβιώτερον καὶ εἰς αὐτὸν εὐδαιμονίας ἐληλακότος βαθμὸν τὸν ἀκρότατον· σπὲ γὰρ ἀπαγέσι τὰς ὑπεροχὰς ἐπεδώκατον, ἐγὼ δ' ἐν τοσοῦτῳ μονίμοις ὡστ' οὐδ' αὐτὸς ὁ πανδαμάτωρ αἰὼν μηθοτιοῦν τῇ φθορᾷ παυκπέμψαι ἰσχύσειεν. Ἄλλ' οὐκ ἔμοι γε μόνω ταῦτό πρὸς εὐδαιμονίαν αὐτάρκη νομίζεται, ἐπεὶ ταυτησί πρό πολλοῦ εἶχε τῆς δούξης χ' ὁ τῶν Μακεδόνων ἀναξ καὶ ἀψευδοῦς μαρτυρίας ψῆφρον παρέχει μοι· ὅς δὴ τῶν πολυτελῶν λίθων καὶ διαυγῶν μαργάρων, οὓς Ἰνδῶν καὶ Ἀράβων ἄρουραι τρέφουσι, προηγείτο τοὺς φίλους καὶ αὐτοὺς ἐαυτῷ ἀνεκάλει κειμήλια. Τούτου χάριν ὀφείλω εἰδέναί τῃ τὰ καθ' ἡμᾶς ἰθουούση Προνοία τὰς χάριτας· φιλοφρονουμένη γὰρ ἀγαθὰ μοι τοιαῦτ' ἐμνηστεύσατο· σὺ δὲ διασώζεις ἐναῦον, ὃ ἀρετῆς κορυφή, τὸ τοῦ φίλτρου θερμὸν καὶ διάπυρον, ἵνα μὴ τηλικαύτης ἐντελοῦς εὐπραγίας ἐκπέσοιμι· ὃ διαρρήδην τρανώσειεν, εἴπερ ἔσθ' ὅτε ἡμᾶς τῶν ἡδέων γραμμάτων τῆς καλῆς σου καὶ λαμπρᾶς ἀξίοις διαθέσεως· ζύμβολα γὰρ ταυταὶ τῶν ψυχικῶν παθημάτων οἱ ἐν λόγοις κομψοὶ προηγύρευσαν. Πλήν, πρὸς θεοῦ, τὴν γραφίδα μὴ ἔσο μηδαμῶς ἀπονεύειν εἰς νέωτα, ἀλλ' εὐθύ νῦν μὲν τοῦ φιλικοῦ, νῦν δὲ τοῦ προτρεπτικοῦ χαρακτῆρος χωρεῖν αὐτὴν κατανάγκασε· πρὸς ἀν-

συγγραφᾶς αὐτοῦ ἐν τῷ μετοχίῳ τοῦ παναγίου τάφου, ὅπ' ἀριθ. 296, ἃς τινὰς ὁ τῆς βιβλιοθήκης τούτου κατάλογος ἐπιγράφει ὡδε· «Διδαχαὶ αὐτόγραφοι Λαυρεντίου ἱερομονάχου Καββάκου Χίου (1600—1700) συνταχθεῖσαι καὶ (ἴσως) ἐκφωνηθεῖσαι ἐν Γαλατῆ, ἐν τῷ ναφ τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ τῶν Μπιστανίων, ὡς σημειοῦται ἐν φύλλῳ 210, 45 τὸν ἀριθμόν. Βίς 1^{ος}». Ἄλλοτε θὰ περιγράψω λεπτομερῶς τὸ τεῦχος τοῦτο.

(ΕΛΛ. ΦΙΛΟΛΟΓ. ΣΥΛΛΟΓ. ΤΟΜ. ΙΖ')

δρῶν γὰρ δικαίων ἐξ ὧν αὐτὸς ἀπονέμειν τὰ οικεῖα μόνᾳ ἐκάστῳ, καὶ μηδαμῶς συγχωρεῖν ταῖς εὐνοίαις δεκάζειν· δεινὰ γὰρ εἰσι, καὶ ὠθεῖν τὴν τρυτάνην βίαν εἰώθασιν. Ἐρρωσο

50.

Ὁ αὐτὸς τῷ αὐτῷ.

Ἐποβέβηκε μὲν ἀναντιρρήτως τοῖς τῆς ψυχῆς τὰ τοῦ σώματος, ὑπερβέβηκε δὲ ψυχῆς ἀγαθῶν ἀπάντων ἢ σοφία ὧν ἐπὶ γῆς τετιμῆται ἄνθρωπος· δι' αὐτῆς γὰρ οὐχ ὅπως ὄρεξις λόγῳ παιδαγωγουμένη πρὸς τὴν τοῦ καλοῦ χειραγωγείσθαι διώξει καὶ ἐπίτευξιν, ἀλλὰ καὶ νοῦς τῶν ἱερῶν τῆς ἀληθείας ὀργίων μύστης τε καὶ αὐτόπτης γενόμενος, καὶ τῷ πρώτῳ ἐκείνῳ τῶν νοητῶν διὰ τῆς θεωρίας συνῶν, μονονουχίταις ἀόλοις καὶ νοηταῖς συγκορυβαντιζόμενος. Ἦν ὅτε παρ' Ἑλλήσι τὰ φιλοσοφίας συνεβασίλευε καὶ τὰ τῆς βασιλείας συνεφιλοσόφει, νῦν δ' οὐκ οἶδ' ὅπως ἔρρει σὺν τῇ τύχῃ καὶ τὰ τῆς παιδείας, καὶ ἀπεσκληρότως ἔχει πρὸς πᾶν εἶδος ἀρετῆς τὰ ἡμέτερα. Θεία δ' αἴση Ἑλλαδικῶν προτερημάτων ἐκμαγεῖον Κορέσιος γέγονεν, οὐ αὐτόθι παραγενόμενος πᾶς τις ὁ ἐν λόγοις φιλόπονος, φιλοπονία τε καὶ εὐφυῆ φιλοσοφικῆ καταγιγνώμενος, ἀπάσης θεωρίας ἐπήβολος γίνεται, ἐπανίων δὲ αὐτόθεν τῶν ἐν ἀρετῇ ἀγῶνων ἐπιφέρει τὰ ἔπαλλα. Ζῆθι τοίνυν, Κορέσιε, εἰς πολλὰς περιόδους ἐνιαυτῶν, ἐκ τῆς ἐβδομάδος τῶν δεκάδων διαπερῶν πρὸς τὴν ὀγδοάτην, ἐνάτην τε, καὶ δεκάτην, καθὼς περ τὸ ζῆθι διάκειται· οὕτω γὰρ καὶ τῶν μαθητιῶντων ἔση χειραγωγός, καὶ παντός τοῦ Ἑλληνικοῦ γένους ἐγκώμιον, μᾶλλον δὲ τῆς καθολικῆς ἀγίας τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας προστάτης θερμώτατος, ἀποσοβῶν καὶ ἐμφράττων τὰς καθ' ἡμῶν τῶν εὐσεβῶν ἀναπετασθείσας πύλας τοῦ Ἄδου, ἃς ὁ Κύριος μέχρι τοῦδε διὰ τῆς σῆς εὐκελάδου σοφίας κατήσχυεν. Ἡμᾶς δὲ ἐν τῇ τῶν σῶν χαρίτων χορείᾳ διάσωζε, καὶ τὸ ἐν ἡμῖν ἀτελὲς ἐν τῇ τοῦ σοφωτάτου σου νοός τελειότητι ἔχων διὰ μνήμης τελείου (τὸ γὰρ δεκτικὸν κατὰ τὸν τρόπον τοῦ εἶναι τὸ ἀντικείμενον δέχεται), καὶ μὴ τῶν σῶν μελισταγῶν ρημάτων ἡμᾶς ἀποστέρει ἐνίοτε.

Ἐρρωσο.

ΓΩΡΓΙΟΥ ΜΟΞΧΕΤΙΟΥ;

51.

[Ἀνωνόμου] Μαθαίω τῷ σοφωτάτῳ καὶ λογιωτάτῳ ἐν Κυρίῳ εὐπράττειν.

Σιγῶν μετὰ λόγου, ἢ εὐκαιρῶς λέγειν, πό-

11

τερον κρείττον καὶ παρὰ σοὶ κρινέσθω· ἐγὼ δ' εὐ οἶδα, ὅτι σιγήσαντι εὐκαίρως, μετὰ λόγου νῦν εὐκαιρον. Ἔστι δὲ τὸ τοῦ λόγου ἀσπάσασθαι σου τὴν ἱερὰν ψυχὴν, ἐπευξάμενον μὲν σοὶ παρὰ τοῦ Σωτῆρος τάγαθὰ, παραινοῦντα δὲ σου τὴν σπουδὴν (εἰ καὶ σπουδὴ δέεται παραινέσεως) ἐπὶ τοὺς τῆς φιλοσοφίας καμάρτους, οὐκ ἀγνοοῦσαν μονωτάτην εἶναι τὴν τὸν μικρὸν σπινθῆρα τῆς ἑλληνικῆς παιδείας ἀναζωπυροῦσαν παρ' Ἑλλήσι. Τοῦτο δὲ σοὶ προσλαλήσας εὐκαίρως (οἶμαι) τὸν λόγον σὺν λόγῳ καταπαύσω. Ἐρρώσθω σου ἡ φίλη κεφαλή.

ΠΑΪΣΙΟΥ ΛΙΓΑΡΕΙΔΟΥ

52.

Χαῖρε γαλήνυτάτε, καὶ θεοσεβέστατε μονοκράτορ ἐν Χριστῷ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν.

Φασὶ τινες τὴν ἀποσταλθεῖσάν μοι συγχώρησιν παρὰ τοῦ μακαριωτάτου πατριάρχου τῶν Ἱεροσολύμων κύρ Δοσιθέου ἀκυρον διατελεῖν, καθότι αὐτὸς ἔγωγε καθήρεθην ἀπὸ τοῦ κύρ Νεκταρίου, ἥκιστα δὲ ὑπὸ τοῦ Δοσιθέου. Ἐκαστος δὲ ὀφείλει πρὸς ἐκείνου καρποῦσθαι τὴν ἀφῆσιν, ἀφ' οὗ περ καὶ τὴν δεσμητικὴν ἔλαχεν ἐπιτιμίαν· πλὴν γε μὴν τὸ τοιοῦτον οὐκ ἀληθεύει διηνεκῶς, καθά περ ἐνὶ μαθεῖν ἀπὸ διαφορῶν παραδειγμάτων, καὶ μαρτυριῶν οὐκ ὀλίγων ἐν τῷ Νομοκάνονι ἀπηριθμημένων· καὶ ἵνα μὴ λέγω τὰς περιτεθρυλλημένας κατηγορίας καὶ καθαιρέσεις κατὰ τοῦ πάνυ Ἀθανασίου ἐξυφασμένας καὶ τῇ ἐν Τύρῳ Συνόδῳ δημοσιευμένας, ὡς ἱστὸν ὁμῶς ἀράχνης διαλυθείσας ὕστερον ἀπὸ τοῦ Ρώμης Ἰουλίου καὶ διασκευασθείσας διὰ συγχωρήσεως.

Ἔτι δὲ ὅπως παραδράμω τὴν ἀφῆσιν τοῦ Ἀγκύρας Μαρκέλου ὀρθοδόξου τέως ὀφθέντος· οὗτος μὲν γὰρ ὑπὸ τῶν συνηγμένων ἐν Κωνσταντινουπόλει θείων Πατέρων, ὡς δῆθεν αἰρετικὸς καθήρεθαι καὶ τοῦ ἰδίου ὀνόμου ἐξώσθη, καὶ ὁμῶς μετέπειτα οἱ τῆς Σαρδικῆς εὐαγεῖς Πατέρες αὐτὸν συνεχώρησαν καὶ εἰς τὴν προτέραν αὐτὸν καθέδραν ἀποκατέστησαν.

Οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ Θεοδώρητος ὁ σὺν τῷ πατριάρχῃ τῶν Ἀντιοχείων Ἰωάννη ἐν τῇ τρίτῃ Συνόδῳ κατὰ τοῦ θειοτάτου Κυρίλλου ἐκτραχηλίσας, καὶ τῇ καθαιρέσει παραδοθείς, διὰ τὸ μὴ βουληθῆναι καθυπογράψαι τῇ καθαιρέσει τοῦ Νεστορίου, ἐν τῇ οἰκουμένη τῆς τετάρτης Συνόδῳ ἐστέρχθη τοῖς τοῦ πάπα Λέοντος γράμμασιν ὠχυρωμένος, καὶ τοῖς λοιποῖς συγκατηριθμήθη.

Ἡ μὴν ἔγνωμεν καὶ Μακάριον τὸν Ἀντιοχείων πατριάρχην κατεγνωσμένον ὄντα ὑπὸ τοῦ Βενεδίκτου πάπα συγχωρηθῆναι, εἶπου γε ἀπὸ τῆς ἐπαράτου ἐπίπαν κακοδοξίας ἀπομακρυνθῆ καὶ τῇ ἀληθείᾳ εὐσεβείᾳ προστεθῆ.

Ἄρειος δὲ καὶ κείνος ὁ καθαιρεθείς παρὰ τοῦ ἱερομάρτυρος Πέτρου καὶ δι' ἀποκαλύψεως ἔτι τεταγμένος τοῖς ἱεροδιακόνοις, συνεχωρήθη ὁμῶς παρὰ τοῦ διαδόχου αὐτοῦ Ἀχιλλᾶ, ὑποκρινόμενος τὴν μετάνοιαν, εἰ δῆπουθεν πρωτοπαπᾶς χειροτονηθείς, καὶ τὸ διδασκαλεῖον τῆς Ἀλεξανδρέων ἐνεπιστευθῆ τὸ σύνολον.

Ἀλλὰ καὶ τὸν δυστυχεῖ Κῦτυχέα τὸν καθαιρεθέντα παρὰ τοῦ παναγιωτάτου Φλαβιανοῦ, οἱ τρεῖς ἄλλοι πατριάρχαι ἀμέλει τοι, ὁ Ἀλεξανδρείας, ὁ Ἀντιοχείας καὶ ὁ Ἱεροσολύμων, προσηνώς ἀπεδέξαντο.

Ἰωάννης δὲ ὁ χρυσοῦς τὴν καρδίαν μᾶλλον ἢ τὴν γλῶτταν χρυσοστόμος, ὃν ἐκάθηρεν ὁ Ἀλεξανδρείας Θεόφιλος τῇ βασίλισσῃ χαριζόμενος ἰδοξία, ὅτῳ συναινῶν καὶ ὁ τούτου ἀνεψιὸς καὶ διάδοχος Κύριλλος ἐν τοῖς διπτύχοις τὴν τοῦ χρυσοστόμου μνείαν ποιήσασθαι οὐκ ἠβούλετο, ἀλλ' ἐκραύγαζεν, εἰ γε Ἰωάννης ἐν πατριαρχαῖς καὶ ὁ Ἰούδας ἐν τοῖς Ἀποστόλοις, ἠγίασται καὶ παρὰ πάντων τῶν ἄλλων ἱεραρχῶν ἀνύμνηται, καὶ μέχρι τῆς σήμερον εὐλογεῖται καὶ δεύτερος πρόδρομος Ἰωάννης καὶ θεολόγος Ἰωάννης ἀνακηρύττεται.

Τὸν Μελιτινῆς δὲ Πέτρον ὁ πανίερος Μεθόδιος ἐκάθηρε δι' εὐλόγους αἰτίας, πλὴν γε μετὰ ταῦτα ὁ τρισόφος πατριάρχης Φώτιος τοῦτον ἐδικαίωσεν ἀθωώσας, καὶ Σάρδειον ἔτι μητροπολίτην ἀνηγόρευσε, ἀποφηνάμενος προσέτι οὗτος ὁ πατριάρχης Φώτιος οὐκ ὀλίγους ὑπευθύνους ἐν τοῖς ἐγκλήμασιν ἐνόχους ἐδικαίωσε, καθηρημένους ὑπάρχοντας ἀπὸ τοῦ ἀγίου Ἰγνατίου, μένοντος ἐν τῇ ἐξορίᾳ· καὶ ἀντιστρέφως, ὁ πατριάρχης Ἰγνάτιος τοὺς ἀπὸ Φωτίου καθαιρεθέντας ἀθώους ἐκήρυξε καὶ ἀπέδειξε, τῆς οἰκοθεν καθέδρας ἀπολελαυκώτας μετὰ τὴν ἐπάνοδον.

Ψευδὲς ἄρα τὸ εἰρημένον, δεῖν ὅλους λαμβάνειν τὴν ἀφῆσιν ἐξ οὗ καὶ τὸ ἐπιτίμιον εἰλήφασι, καθά περ ἐκ τῶν ἀνωθεν ἐστρωμένων καὶ ἀποδέδεικται, περισσοτέρως δὲ καὶ ἀπὸ τῶν νεωστὶ γεγεννημένων ἐξεί τὸ κύρος καὶ τὴν βεβαίωσιν.

Καὶ γε μὴν ὁ νῦν πατριάρχης Παῖσιος καθήρηται ἀμωσγέπως, καὶ τοῦ ὀνόμου ἐξεβλήθη ἀπὸ τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Παρθενίου, συγκαθώρηται ὁμῶς καὶ εἰς τὸν γνήσιον ὀνόμον